

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1103 Stavsild

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Fiskeri med stående redskaber	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Tiltag via vandplanlægningen
Invasive arter	Ingen Indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1150 * Kystlaguner og strandsøer

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1160 Større lavvandede bugter og vige

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanlægningen
Invasive arter	Ingen indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1170 Rev

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☒	☐	Tiltag via vandplanlægningen
Invasive arter	Ingen Indsats i 1. planperiode	☒	☐	☒	☐	Ingen indsats i 1. planperiode
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☒	☐	Begrænsning af fiskeri Gældende lovgivning

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1220 Flerårig vegetation på stenede strande

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1330 Strandenge

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning Høslet
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1355 Odder

Bevaringsprognose:

Vurderet Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

1365 Spættet sæl

Bevaringsprognose:

Vurderet Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Gældende lovgivning
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Afgræsning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Rydning af vedplanter
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Bekæmpelse af invasive arter

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☒	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på §3-arealer Afgræsning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Bekæmpelse af invasive arter

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 29 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

7230 Riggær

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Gældende lovgivning
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Afgræsning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Rydning af vedplanter
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Gældende lovgivning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☒	☐	☐	☒	Etablering på §3-arealer Afgræsning

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Fugleområde: 26 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Lysbuget knortegås

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanlægningen
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning

Fugleområde: 26 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Klyde

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter
Prædation	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Naturforvaltning

Natura 2000-område: 29 Dråby Vig

Fugleområde: 26 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

Højle

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning

Fugleområde: 26 Dråby Vig

Udpegningsgrundlag:

Havterne

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Prædation	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Naturforvaltning
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter

Høringsnotat for Natura 2000-plan

NOTAT

vedrørende høringssvar til Natura 2000-plan 2010-2015 inkl miljørapport (SMV)

*Forslag til Natura 2000-plan nr. 29
Habitatområde H29
Fuglebeskyttelsesområde F26*

Dråby Vig

Udkast til Natura 2000-plan var i offentlig høring den 4. oktober 2010. Høringsfristen udløb den 6. april 2011.

Høringsmateriale, høringssvar og høringssnotater kan ses på

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/

og

<http://websag.mim.dk/HoeringVandOgNatur2010/WebSider/visalle.aspx>

Forslag til Natura 2000-plan er annonceret offentligt og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder (jf. miljømålsloven § 43 og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplaner § 5).

Naturstyrelsen har modtaget i alt 1650 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer, og dertil omkring 300 mere generelle høringssvar vedrørende vand- og naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet notat, der kan ses på www.nst.dk.

Til Natura 2000-plan nr. 29 er der modtaget i alt 7 høringssvar (se evt. sidst i dette notat for en oversigt).

Svarene har især berørt følgende punkter:

1. *Datagrundlag – fugle*
2. *Forstyrrelser*
3. *Indsatsprogram generelt*
4. *Målsætning*
5. *Områdebeskrivelse*
6. *Trusler*
7. *Ønsker til virkemidler*

Yderligere har høringssvarene berørt følgende emner, hvortil der henvises til det generelle høringssnotat (kan findes via ovenstående link):

1. *Andre naturbeskyttelsesinteresser*
2. *Datagrundlag*

3. *Indsatsprogram*
4. *Klima*
5. *Kvælstof*
6. *Lovgrundlag*
7. *Overvågning*
8. *Prioritering af mål*
9. *Rollefordeling*
10. *Synergi med vandplaner*
11. *Tilstandsvurdering og bevaringsstatus*
12. *Trusler – negative påvirkninger*
13. *Udpegningsgrundlag og afgrænsning*
14. *Virkemidler herunder tilskudsordninger*
15. *Økonomi*

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de ovenfor nævnte punkter 1-7. Kommentarer hertil er anført i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Bemærkninger til planforslaget

1. Datagrundlag – fugle

Morssø Kommune påpeger at de under den tekniske forhøring har givet eksempler på nyere data der burde indarbejdes i planen. WWF sætter spørgsmålstegn ved validiteten af planens vurdering af bevaringsstatus for flere fuglearter.

DOF gør opmærksom på, at man i planen bør skelne mellem lysbuget og mørkbuget knortegås.

I forbindelse med forhøringen har Morsø Kommune givet eksempler på data vedrørende bevaringsstatus for en række fuglearter hentet fra DMU rapport nr. 457 (2003). Bevaringsstatus i denne rapport henfører til bestanden på landsplan, mens vurderingen i naturplanen går på det enkelte fuglebeskyttelsesområde. Derfor er der ikke i alle tilfælde overensstemmelse mellem bevaringsstatus i naturplanen og i den pågældende DMU rapport. Vedrørende datagrundlaget for fugle henvises i øvrigt til det generelle høringsnotat (se ovenstående link).

I planen omtales udelukkende lysbuget knortegås, da denne art er en del af udpegningsgrundlaget for området, hvilket ikke er tilfældet for mørkbuget.

2. Forstyrrelser

Danmarks Jægerforening påpeger at det kun er i fuglenes ynglesæson at menneskelig færdsel særligt med løse hunde på strandene er et problem. DOF angiver ligeledes forstyrrelser i form af menneskelig færdsel i yngletiden samt brætsejls som vigtige trusler i området.

Færdsel med løse hunde på strandene er reguleret af eksisterende lovgivning og er derfor ikke medtaget i naturplanens trusselsafsnit. Hvad angår menneskelig færdsel generelt, herunder brætsejls har Naturstyrelsen ikke har viden om, at der tale om et eksisterende problem i forhold til fuglelivet i området. Forstyrrelser indgår derfor ikke i planens trusselsafsnit. Høringssvarene giver ikke anledning til ændring af planen.

3. *Indsatsprogram generelt*

WWF efterlyser retningslinjer der er konkrete for N29 og ikke bare generelle for Limfjorden.

Miljøministeriet har i videst muligt omfang søgt at overlade et råderum til den opfølgende handleplanlægning og gennemførelse. Derfor har retningslinjerne en generel karakter. Se evt. også det generelle høringsnotat vedr. rollefordeling (se ovenstående link).

4. *Målsætning*

WWF mener at der er basis for at udvide arealet med surt overdrev med mere end de 2-5% der er anført i planen. Desuden kommer foreningen med forslag til målsætningen i forhold til fiskeri i området, der bør reguleres så beskyttede naturtyper ikke tager skade.

De nuværende mål i forhold til udvidelse for naturtyperne er fremkommet som et bedste bud på basis af feltarbejde og luftfotoanalyser. Den formulering der foreslås tilføjet målsætningen vedrørende fiskeri mener Naturstyrelsen hører til under indsats, hvor det allerede er dækket af den eksisterende plantekst. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af planens målsætning.

5. *Områdebeskrivelse*

DOF finder det problematisk at planudkastet næsten udelukkende nævner arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget og kun i ringe grad andre værdifulde naturinteresser i området, fx rødlistede arter.

Natura 2000-planlægningen vedrører efter miljømålsloven og skovloven alene udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne. For Natura 2000-planen for habitatområde 29 er enkelte andre fuglearter også nævnt i områdebeskrivelsen for at bidrage til en bedre helhedsforståelse af områdets karakter. DOFs henvendelse er omfattet af det generelle hørings svar under punktet "Andre naturbeskyttelsesinteresser". Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af planens områdebeskrivelse.

6. *Trusler*

Foreningen Muslingeerhvervet og Danmarks Fiskeriforening anfører at det er mange år siden at der er blevet fisket med skrabende redskaber efter muslinger i habitatområdet. Derfor bør dette ikke stå anført som en trussel i planen. WWF opfordrer til at man indhenter oplysninger om fiskeri i området fra Fiskeridirektoratet. Samme forening påpeger desuden at trusler bør kunne beskrives mere specifikt for området. Danmarks Jægerforbund anfører at mårhunden snart må erkendes som en trussel på strandene. DOF anfører som supplement til de trusler der er nævnt i planudkastet en række trusler for området, herunder eutrofiering i forhold til ålegræs, manglende afgræsning af strandene, forstyrrelser, kvælstof tilførsel til strandene samt tilgroning med rynket rose.

Det er ikke muligt ud fra data fra Fiskeridirektoratet at vurdere om landede muslinger er fanget i eller udenfor Natura-2000 området. Det er Fødevareministeriet, der skal sikre en regulering eller begrænsning af fiskeriet i de Natura 2000-områder, hvor fiskeriet kan have en ødelæggende virkning på de beskyttede naturtyper og arter. Se desuden det generelle høringsnotat under Trusler – negative påvirkninger (se ovenstående link).

Mårhunden er ikke medtaget i planens trusselsafsnit, da kun allerede reelle og konstaterbare trusler er medtaget. Se desuden det generelle høringsnotat under Indsatsprogram, Kommentarer til konkrete tiltag eller dele af indsatsprogrammerne (se ovenstående link).

Med hensyn til de af DOF anførte trusler finder Naturstyrelsen, at de i vid udstrækning allerede er omfattet af den eksisterende plantekst. I forhold til forstyrrelser som trussel se ovenstående svar vedr. forstyrrelser.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændring af planens trusselsafsnit.

7. Ønsker til virkemidler

Danmarks Jægerforbund har flere konkrete forslag til hvorledes områdets bestand af prædatorer kan reguleres. DOF kommer med konkrete forslag til skiltning og regulering af brætsejlad.

De foreslåede tiltag er for konkrete til Natura 2000-planen. Der henvises endvidere til det generelle høringsnotat om virkemidler og indsatsprogram.

Justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 29

De fremkomne bemærkninger har ikke givet anledning til ændring af planforslaget da de indkomne bemærkninger enten er for konkrete til at være rummet af naturplanerne, allerede er dækket af den eksisterende plantekst eller omhandler forhold, der reguleres af et andet sektorministerium end Miljøministeriet

Naturstyrelsens egne justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 29

På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget justeringer af teksten i områdebeskrivelsen, trussels-, prognose- og indsatsafsnittet og bilag 2. I forbindelse med disse rettelselser er prognosen blevet ændret for lysbuget knortegås og hjejle. Retningslinje om sikring af levesteder for arter er ændret, så artsspecifikke detaljer er udeladt.

Hverken ændringerne som følge af de indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Sammenfattende redegørelse for høring over miljørapport (SMV)

Parallelt med offentlig høring af planudkast til Natura 2000-plan for område nr. 29 har SMV-redegørelse for planen været i offentlig høring i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer §8.

Natura 2000-planens formål er at sikre eller genoprette bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der har dannet grundlag for udpegning af Natura 2000-område nr. 29. SMV-rapporten viste ikke modstrid med andre miljøhensyn, og der er i den offentlige høring ikke modtaget kommentarer til rapporten.

Den offentlige høring har ikke givet anledning til ændring af Natura 2000-planen, idet de indkomne bemærkninger enten er for konkrete til at være rummet af naturplanerne, allerede er dækket af den eksisterende plantekst eller omhandler forhold der reguleres af et andet sektorministerie end Miljøministeriet. På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er

der foretaget justeringer af teksten i områdebeskrivelsen, trussels-, prognose- og indsatsafsnittet samt bilag 2. I forbindelse med disse rettelser er prognosen blevet ændret for lysbuget knortegås og hjejle. Retningslinje om sikring af levesteder for arter er ændret, så artsspecifikke detaljer er udeladt.

Hverken ændringerne som følge af de indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Naturstyrelsen vil overvåge effekten af Natura 2000-planen gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA, http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Overvaagning_af_vand_og_natur/, som følger udviklingen i naturtilstanden og arealudbredelse af de naturtyper og arter, som planlægningen omfatter. Desuden vil Naturstyrelsen i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen og Kommunernes Landsforening overvåge fremdriften i den forudsatte forvaltningsindsats.

Afsendere af hørings svar til Forslag til Natura 2000-plan nr. 29 Dråby Vig:

- ID3928 - Morsø Kommune
- ID149 - Foreningen Muslingeerhvervet
- ID2067 - Limfjordsrådet
- ID2546 - WWF Verdensnaturfonden
- ID3528 - Danmarks Jægerforbund
- ID3652 - Danmarks Fiskeriforening
- ID3867 - Dansk Ornitologisk Forening - Nordvestjylland

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. N29 Dråby Vig

Den enkelte naturplan skal ifølge lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

a) Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af 1) en basisanalyse, 2) en målsætning af det enkelte område, 3) et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Der er udarbejdet en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Indsatsprogrammet angiver både generelle og konkrete retningslinjer for den forvaltning, der skal implementeres i 1. planperiode (6 år og 12 år for fredskovspligtige arealer) startende fra 2010. Endelig er der en kort beskrivelse af sammenhæng til vandplanen og et oversigtsskema, der opsummerer Natura 2000-planen jf. naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Formål

Planens mål på sigt er skitseret nedenfor. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og starte en proces, der genopretter akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser. For området gælder følgende overordnede målsætning:

Det overordnede mål for området er at naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus.

Målet er at genskabe en bugt med god vandkvalitet, omgivet af lavtvoksende og sammenhængende strandengsarealer, med spredte forekomster af artsrige kalk- og sure overdrev og rigkær. Desuden genskabes gode fourageringsmuligheder og levesteder for områdets fugle.

Områdets truede naturtyper og arter sikres. Det gælder kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær samt lysbuget knortegås. Søerne og de marine naturtyper sikres god naturtilstand, hvilket forudsætter en god vandkvalitet. De marine områder sikres et bundlevende plante- og dyreliv, der tilfredsstiller livsbetingelserne for yngle- og trækfuglene.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning, og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Relevante planer

Dråby Vig er udlagt som vildtreservat og reservatordningen omfatter bestemmelser for jagt og færdsel. Reservatet dækker i alt 863 ha.

Skov- og Naturstyrelsen ejer en stor del af Buksør Odde for hvilken der findes en driftplan.

Natura 2000-områderne vil fremgå af landsplandirektivet (de tidligere regionplaner). Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007. Det betyder, at landsplandirektivet skal indeholde retningslinjer, der i overensstemmelse med direktivforpligtelserne kan understøtte områdernes bevaringsmålsætninger. Landsplandirektivet indeholder derfor ikke udlæg af nye arealer til byzone, sommerhusområde, nye større vejanlæg, øvrige trafik og tekniske anlæg eller væsentlige udvidelser eller nye områder til råstofindvinding på land mv., mens der kan være retningslinjer, der bidrager til at sikre naturforholdene, jf. bestemmelser i bekendtgørelsens § 5.

Der vil derfor ikke med Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger og retningslinjer for den efterfølgende kommunale planlægning være modstrid mellem den og landsplandirektivet.

b) Nul - alternativ

En række naturtyper og levesteder for arter kræver vedvarende drift for at sikre og opretholde gunstig bevaringsstatus det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i ugunstig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse. Planen vil sikre fortsatte levesteder for udpegningsgrundlagets arter.

Hvis ikke planen for 1. planperiode iværksættes, vil tilgroningen af de lysåbne naturtyper fortsætte og der vil ske en stadig øget fragmentering. Samtidig vil fødesøgningsmulighederne for lysbuget knortegås og hjejle stadig forringes. Det kan blive vanskeligt at etablere stabile bestande af klyde og havterne samt stavsild.

Forholdende de marine naturtyper og lagune vil blive forværret og vedvarende akkumulation af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer vil forsætte, hvis ikke vandplanen forbedrer tilstanden.

Det betyder at naturtyper, dyre- og plantearter risikerer en forværring af deres bevaringstilstand. Dette vil fremover vanskeliggøre opnåelse af gunstig bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag.

Bevaringsprognose er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Odder, på grund af stabile til stigende bestande.
- Spættet sæl idet bestanden vurderes at være stabil
- Hjejle, da der vurderes at være tilstrækkeligt gode raste- og fourageringspladser.

Bevaringsprognose er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Strandenge, pga. tilførsel af næringsstoffer fra dyrkede arealer og da mere end 25 % af arealet har ugunstig strukturtilstand.
- Kalkoverdrev, på grund af tilgroning, næringsbelastning fra dyrkede arealer og at mere end 25 % af arealet har ugunstig strukturtilstand.
- Surt overdrev og rigkær, på grund af at den laveste tålegrænse for kvælstof-deposition er overskredet og på grund af næringsbelastning fra dyrkede arealer.
- De tre marine typer: vadeflade, bugt og rev på grund af for stor tilførsel af næringsstoffer fra oplandet og tilstødende havområder, forhøjede niveauer af miljøfarlige stoffer og invasive arter. Den marine type rev endvidere på grund af fiskeri med bundsløbende redskaber.
- Klyde og havterne på grund af tilgroning og udtørring af levested samt prædation, og da arterne sandsynligvis ikke længere yngler i området.
- Lysbuget knortegås, på grund af næringsstofbelastning, der virker begrænsende på udbredelsen af ålegræs.

Bevaringsprognose er ukendt for:

- Lagune, strandvold med enårige planter, strandvold med flerårige planter samt enårig strandengsvegetation, da de ikke er kortlagt i området.
- Kildevæld, da naturtypen ikke er fundet i forbindelse med kortlægningen.
- Stavsild, da kendskab til artens specifikke krav er mangelfuldt.

c) Miljøforhold i områder der kan blive berørt

Arealet med surt overdrev skal udvides i størrelsesordenen 1 ha., og arealer med kalkoverdrev og rigkær sikres eller udvides, hvor naturgivne forhold gør det muligt.

Udover de nævnte bilag II arter odder, spættet sæl og stavsild, bilag I fuglene klyde, hjejle og havterne og ansvarsarten lysbuget knortegås, forekommer bilag IV-arten strandtudse i området.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for nogen af disse arter.

d) Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er systematisk beskrevet i planen. Planens mål er, at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser. Derudover skal følgende fremhæves:

e) Internationale miljøbeskyttelsesmål

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven. Planen vil sikre, at areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 1. planperiode. For Dråby Vig gælder:

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i arealer med strandenge og rigkær, samt levesteder for arterne klyde og havterne, lysbuget knortegås og hjejle samt for odder.*
- 1.3 *De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.*
- 1.4 *Der sikres velegnede levesteder for:
Odder - sikre fødegrundlag og odderfristeder
Spættet sæl – sikre tilstrækkelige føderessourcer
Lysbuget knortegås - sikre tilstrækkelige bevoksninger af bundvegetation samt strandenge med lav vegetation
Hjejle – sikre tilstrækkelige forekomster af fourageringsarealer med lavtvoksende vegetation
Klyde og havterne - sikre muligheder for redeplacering i sikkerhed for rovpattedyr og fourageringsområder med tilstrækkeligt fødeudbud i nærheden.*
- 1.5 *Invasive arter bekæmpes og deres spredning forebygges efter bedst kendte metoder.*
- 1.6 *For stavsild sikres, at projekter og aktiviteter ikke har væsentlige påvirkninger på forekomsterne af arterne i området.*
- 1.7 *For de marine naturtyper sikres, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteten.*
- 1.8 *Der sikres mod ødelæggelse af rev.*

I henhold til vandplanen vil:

De kommende vandplaner bidrager til at løfte indsatsen med hensyn til forbedret vandkvalitet, herunder reduktioner i tilførslen af næringsstoffer og håndteringen af miljøfremmede stoffer i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Vandplanerne vil derudover bidrage til at sikre kontinuitet i vandløb. En nærmere beskrivelse af konkrete sammenhænge og synergier med den vandplan, der omfatter dette Natura 2000-område, afventer færdiggørelsen af vandplanforslaget.

f) Planens indvirkning på miljøet

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

<i>Planens indvirkning på</i>	Påvirkes	Ingen påvirkning	<i>Redegør for indvirkning</i>
Biologisk mangfoldighed	X		Er redegjort for i planen.
Befolkningen	X		De rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Er redegjort for i planen.
Jordbund		X	
Vand	X		Er redegjort for i planen – se i øvrigt vandplan Limfjorden.
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Fragmentering af landskabet imødegås.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen statens retningslinjer.

Følgende konkrete tiltag er planlagt.

Sigtelinie 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter

- 2.1 *Forekomster af surt overdrev og rigkær søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen

- 3.1 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.*
- 3.2 *Der sikres beskyttelse mod ødelæggelse af rev.*

Sigtelinie 4. Særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare

- 4.1 *Arealet med surt overdrev udvides i størrelsesordenen 1 ha, og arealer med rigkær sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Der udarbejdes handleplaner og vælges virkemidler af kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen m.fl. indenfor rammerne af indsatsprogrammet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. For området er der foretaget følgende valg:

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA og DEVANO overvågningsprogrammer. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende vidensgrundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

j) Ikke teknisk resume

I medfør af lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 er der foretaget en miljøvurdering. Planen vil sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag og den biologiske mangfoldighed generelt samt et sammenhængende og varieret landskab.

Hvis ikke planen iværksættes vil områdets naturtyper fortsat påvirkes af for høj næringsstofbelastning og af tungmetaller. Tilgroning med bl.a. invasive arter kan tiltage og u hensigtsmæssig hydrologi for naturtyper i området kan fortsat finde sted.

En gennemførelse af Natura 2000-planen sikrer og forbedrer den biologiske mangfoldighed og øger de landskabelige værdier og forbedrer dermed de rekreative oplevelser og bidrager til at naturtyperne fungerer som levested for en række arter.

Det overordnede mål er at genskabe en renvandet bugt med en artsrig undervandsvegetation og fauna, omgivet af lavtvoksende og sammenhængende strandengsarealer, med spredte forekomster af artsrige overdrev og rigkær. De marine områder bliver et godt levested for internationalt vigtige forekomster af vandfugle og for spættede sæler, odder og stavsild. De omgivende lysåbne naturtyper sikres en god- høj tilstand.

Udover de nævnte bilag II arter odder, spættet sæl og stavsild, bilag I fuglene klyde, hjejle og havterne og ansvarsarten lysbuget knortegås, forekommer bilag IV-arten strandtudse i området.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for nogen af disse arter.

Tillæg om ny viden til Natura 2000-basisanalyse for Dråby Vig (Natura 2000-område nr. 29).

Tillægget gælder både for basisanalyser for lysåbne naturtyper og arter samt for skovbasisanalyser.

Natura 2000-planerne bygger på den eksisterende viden om naturforholdene. Denne viden er områdevis blevet opgjort i basisanalyserne for hhv. Natura 2000-skovplanlægning, Natura 2000-havplanlægning samt Natura 2000-planlægning for øvrige arealer. Basisanalyserne, der udgør en del af den færdige plan for Natura 2000-området, blev offentliggjort i 2007 og kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside \(www.blst.dk/Natura2000plan/\)](http://www.blst.dk/Natura2000plan/).

Dette tillæg opsummerer den viden, der – ud over basisanalysens – supplerende indgår som grundlag for Natura 2000-planen. Tillægget er opbygget med et indhold og en struktur, der svarer til basisanalysens opbygning.

For nogle områder er der på baggrund af basisanalysen eller overvågningsdata mv. foretaget ændringer i udpegningsgrundlaget. Det gældende udpegningsgrundlag kan ses i figur 2 i naturplanen. I det tilfælde at nye arter er tilføjet udpegningsgrundlaget er vurderinger af deres levestedsareal opgjort i dette bilag.

Siden basisanalyserne er der i nogle områder foretaget kortlægning af yderligere naturtyper, skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer og/eller en genkortlægning af i første omgang oversigtligt kortlagte arealer. De ny- eller genkortlagte arealer har bidraget med ny viden af betydning for Natura 2000-planerne.

Der er foretaget nye overslagsberegninger af den luftbårne kvælstofdeposition til de kortlagte naturtyper. Beregningerne omfatter nu alle kortlagte arealer af både lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

I nogle områder er der endvidere sket væsentlige ændringer i driften, igangsat naturgenopretningsprojekter el.lign. siden færdiggørelsen af basisanalyserne.

1. BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Områdets afgrænsning er uændret, og områdets overordnede naturindhold er uændret.

2. TILFØJELSER TIL UDPEGNINGSGRUNDLAGET

I basisanalysens afsnit 2 er omtalt væsentlige nyopdagede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der ikke var en del af områdets oprindelige udpegningsgrundlag. Der er desuden fremkommet yderligere oplysninger om naturtyper og arter i forbindelse med overvågning og kortlægning udført 2006-2008. Disse arter og naturtyper er vurderet i forbindelse med en revision af udpegningsgrundlaget. Det aktuelle udpegningsgrundlag fremgår af figur 2 i naturplanen – og af [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#).

Følgende naturtyper: Rev (1170) og kildevæld (7220) er tilføjet det oprindelige udpegningsgrundlag.

3. NYE DATA OM NATURTYPER OG ARTER

Første runde af kortlægningen af EF-habitatområdernes naturtyper blev foretaget i perioden 2004-2005. I første omgang blev kun 18 lysåbne naturtyper samt skovnaturtyper på fredskovspligtige arealer kortlagt. I løbet af 2007 og 2008 er der foretaget kortlægning af flere lysåbne naturtyper, og der er kortlagt skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer. Endelig er der foretaget genkortlægning af områder, som kun blev kortlagt oversigtligt/stikprøvevist i første runde.

Nye data om areal og antal forekomster af naturtyper og arter i dette Natura 2000-område fremgår af nedenstående tabel 1. Ud over de nævnte naturtyper er der i habitatområdet kortlagt et mindre udvalg af områdets vandhuller.

Data om ny-/genkortlagte naturtyper er medtaget såfremt der er tale om nykonstaterede naturtyper eller væsentlige ændringer i forhold til oplysningerne i basisanalysens afsnit 2.

Nr.	Naturtype	Regi- streret areal (ha)	Antal fore- komster	Kilde
Terrestriske naturtyper				
1150	*Lagune	0,60	5	3
1330	Strandeng	132	9	3
3150	Næringsrig sø	0,04	1	3
6210	Kalkoverdrev	1,8	1	3
6230	Surt overdrev	30	1	3
7230	Rigkær	2,6	3	3

Tabel 1. Opdaterede data om nye eller genkortlagte naturtyper i habitatområde nr. 29. Data stammer fra 1) NOVANA-overvågningsprogrammet (2004-2008) samt Viborg Amts overvågning i perioden 1988-2006. 2) Naturtypekortlægning 2004-05 (NOVANA/DEVANO). 3) Genkortlægning, supplerende kortlægning 2007-08 (DEVANO). Kortlægningsdata for naturtyperne (ekskl. vandnaturtyper) kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). *Prioriteret naturtype.

4. SUPPLERENDE TRUSSELSVURDERING

I basisanalysen blev der præsenteret en trusselvurdering og tilstandsdata for de forskellige naturtyper og arter. Hvad angår de ny- og genkortlagte naturtyper vurderes disse forhold at være afspejlet i henholdsvis struktur- og artstilstand, som kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). Struktur- og artstilstand udgør tilsammen naturtilstanden, som fremgår af figur 4 i naturplanen. De registrerede data (strukturparametre og artslistor) for de enkelte forekomster kan endvidere ses i den fællesoffentlige naturdatabase på www.naturdata.dk.

Ud over basisanalysens opgørelse af trusler mod områdets naturindhold er der nedenstående tilføjelser og ændringer.

4.1 Belastning af naturområder med luftbåret kvælstof

I tabel 2 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_y og NO_x for 2006 (DMU).

Kommune	NH _y (kg N/ha)	NO _x (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)	Heraf stammende fra danske kilder (%)
Morsø	9	6	15	44 %
Lands gennemsnit	8	9	17	33 %

Tabel 2. Baggrundsbelastningen (i kg N/ha/år) i de kommuner, som Natura 2000-området ligger inden for. Kvælstofdepositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NH_y (ammoniak og ammonium, primært fra husdyrproduktion), NO_x (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat (fra transport, energiproduktion og industri) og total N (samlet tør- og våddeposition). DMU, 2006.

Det gennemsnitlige kvælstofnedfald i de kommuner, hvori Natura 2000-området ligger, er 15 kg N/ha/år, hvilket er lidt lavere end landsgennemsnittet. Belastningen med ammoniak og ammonium (NH_y) er ca. 13 % højere end landsgennemsnittet, hvilket tyder på, at det lokale og regionale husdyrhold har en større indflydelse på kvælstofnedfaldets størrelse. Nedfaldet af NO_x'er – der overvejende stammer fra transport, energiproduktion og industri – er mindre end landsgennemsnittet.

Overslagsberegning af den lokale kvælstofbelastning

Da husdyrbrug ikke ligger jævnt fordelt i landskabet, vil kvælstofbelastningen af et naturområde variere alt efter om der ligger husdyrbrug tæt på naturområdet, eller der slet ikke er husdyrbrug i nærområdet. Hertil kommer, at afsætningen af kvælstof på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er f.eks. stor forskel på, hvor meget der afsættes på en skov (med stor ruhed og dermed med stor afsætnings-overflade) og på en lysåben eng (med lavere ruhed og mindre afsætnings-overflade). Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for Natura 2000-området. Ruheden af naturarealerne er vurderet på baggrund af den vedplantedækning, som er registreret ved kortlægningen.

Korrektionen er foretaget ved hjælp af en metode beskrevet i Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen, 2003) opdateret som beskrevet i boksen nedenfor. Der er ikke tale om en eksakt beregning, men om en forholdsvis grov overslagsberegning, der dog giver en indikation af om, og i givet fald hvor meget tålegrænserne er overskredet for de forskellige naturtyper. Derfor kan overslagsberegningerne ikke direkte indgå i myndighedsbehandling af N-belastning fra konkrete husdyrbrug/virksomheder.

Overslagsberegningerne viser, at kvælstofnedfaldet på størsteparten af naturområderne i Natura 2000-område nr. 29 ligger mellem 10 og 20 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruighed.

Naturtype	Tålegrænse-interval kg N/ha/år	Kvælstofafsætning overslag (kg N/ha/år)	
		10-15	15-20
Strandeng (1330)	30-40	100%	
Kalkoverdrev (6210)	15-25	100%	
Surt overdrev (6230)	10-20	100%	
Rigkær (7230)	15-25 (c)	36%	64%
Total		99%	1%

Tabel 3. Overslag over tålegrænseoverskridelser i Natura 2000-området. For hver naturtype er angivet naturtypens tålegrænseinterval og andelen af det samlede areal i forskellige intervaller af belastninger. Tålegrænsen for et konkret naturområde vil typisk ligge indenfor tålegrænseintervallet.

Belastninger, hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet), er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet), er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet), er markeret med rødt.

- (a) Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.
- (b) Tålegrænsen for beskyttelse af laver ($10 - 15 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (c) Tålegrænsen for højmoser ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (d) Tålegrænsen for Oligotrofe søer ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) benyttes for småsøer i klitlavninger.
- (e) Tålegrænsen for heder ($10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.
- (f) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype forsk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.
- (g) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet $10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.
- (h) Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.
- (i) Baseret på tålegrænsen for laver.
- (j) Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til $7 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.

Bestemmelse af kvælstofnedfaldets størrelse på naturområder og sammenligning med andre beregninger

Den præcise størrelse af kvælstofbelastningen på et konkret naturområde er vanskelig at bestemme. Der kan enten foretages målinger (som er tidskrævende, omkostningstunge og usikre, da de som regel kun repræsenterer en kortere måleperiode og derfor skal omregnes til "normale" forhold), eller der kan foretages modelberegninger med modeller af forskellig art, hvoraf nogle er meget ressourcekrævende og omkostningstunge, mens andre har karakter af overslagsberegninger. Resultater fra alle modelberegninger er typisk behæftet med en forholdsvis høj usikkerhed.

Overslagsberegninger i basisanalysen 2006 og i dette tillæg (2009): De nye overslagsberegninger, der er præsenteret ovenfor, viser især på de meget tilgroede naturområder en lavere belastning på de fleste lysåbne naturområder end de overslagsberegninger, der blev lavet i 2006 i forbindelse med basisanalysen. Forskellen skyldes, at korrektionsfaktoren i forhold til naturområdets ruhed er revurderet, og der er anvendt opdaterede tal for kommunevise gen-

nemsnittsdepositioner, geografisk fordeling af dyreenheder (CHR) og samlet N-emission på landsplan. Til forskel fra de daværende beregninger er der nu også beregnet kvælstofnedfald til skovnaturtyper. De nye overslagsberegninger vurderes at være mere retvisende end overslagsberegningerne fra 2006 – og de dækker ensartet alle landets Natura 2000 områder.

Overslagsberegningerne skal alene anvendes til at give et foreløbigt overblik over omfanget af tålegrænseoverskridelser til brug ved vurdering af gunstig bevaringsstatus, ikke til konkret sagsbehandling.

4.2 Andre trusler mod naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af trusler mod naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget er der ikke identificeret nye trusler.

5. SUPPLERENDE MODSATRETTEDE INTERESSER

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af modstridende interesser mod områdets naturindhold er der ikke identificeret nye modstridende interesser.

6. SUPPLERENDE NATURFORVALTNING OG PLEJE

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af naturforvaltning eller pleje inden for dette Natura 2000-område, er der ikke identificeret ændret naturforvaltning og pleje.

REFERENCER

Bak, J. 2003: *Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug*. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Danmarks Miljøundersøgelser, 2006: *Deposition af N komponenter 2006 – kommuner*.
http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_Luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/deposition.asp

Ellermann, T. m.fl., 2005: *Atmosfærisk deposition 2004, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 555, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2006: *Atmosfærisk deposition 2005, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 595, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2007: *Atmosfærisk deposition 2006*, Faglig Rapport fra DMU nr. 645, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Frohn, L. M. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder i Østjylland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 673, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

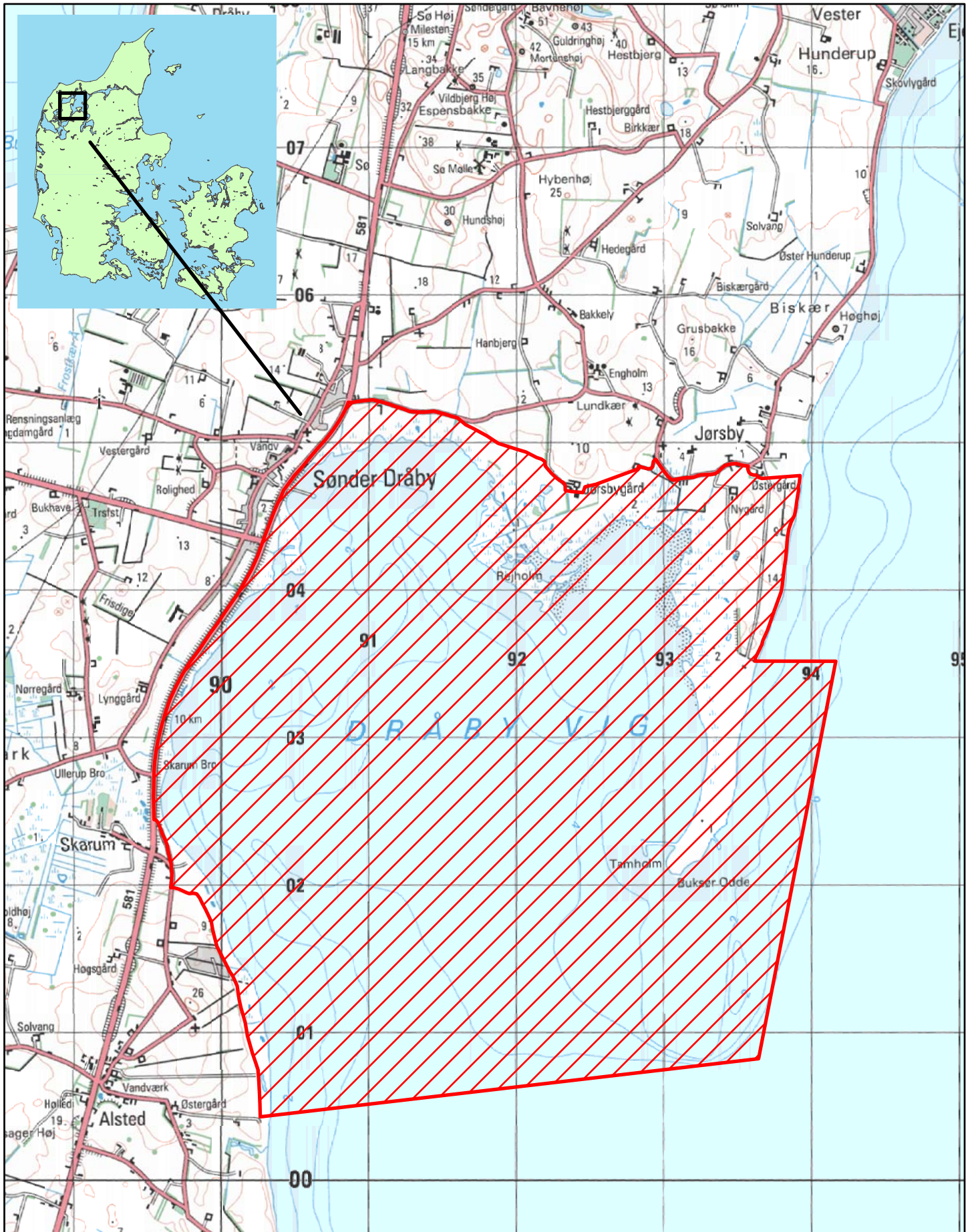
Geels, C. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder på Bornholm og Sjælland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 689, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Nielsen O. K. m.fl., 2008: Denmark's National Inventory Report 2008. *Emission Inventories 1990-2006 – Submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change*. Faglig Rapport fra DMU nr. 667, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Skov- og Naturstyrelsen, 2005: Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005.
<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>

Natura 2000-basisanalyse

Dråby Vig

Kort over den nordlige del af Natura 2000-område nr 29 Dråby Vig

Titel

Natura 2000-basisanalyse Dråby Vig

Udgivet af

Miljøcenter Aalborg
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

Udgivelsesdato

Juni 2007

Tekst, layout og redaktion

Medarbejdere fra Viborg Amt og Miljøcenter Aalborg

Kortene er produceret på baggrund af Viborg Amt
GIS-data samt data fra Kort- og Matrikelstyrelsen

Copyright: Kort- og Matrikelstyrelsen
1992/KD.86.1029

Indholdsfortegnelse

RESUME:.....	1
1. Beskrivelse af Natura 2000-området	1
1.1 Beskrivelse af områdets natur og dets potentiale	1
2. Udpegningsgrundlaget	2
2.1 Nyfundne naturtyper og arter	2
3. Foreløbig trusselsvurdering	3
3.1 Beskrivelse af naturtilstanden	3
3.1.1 Vandrammedirektivets basisanalyse I-II.....	3
3.2 Eutrofiering	3
3.3 Tilgroning	4
3.4 Hydrologi	4
3.5 Invasive arter.....	4
3.6 Arealmæssige ændringer siden 1994	4
3.7 Forstyrrelse af arter	4
3.8 Andre Trusler.....	5
4. Plejetiltag, igangværende indsats mm.....	5
5. Modsatrettede naturinteresser	5
6. Liste over manglende data	5
7. Lister over tilgængeligt materiale	6
Bilag	8
B.1 Datagrundlag for naturtyper og arter	8
B.2 Foreløbig trusselsvurdering	8
B.2.1 Beskrivelse af naturtilstanden	8
B.2.2 Eutrofiering	10
B.2.2.1 Tålegrænser	10
B.2.2.2 N-deposition og overskridelse af tålegrænser	11
B.2.3 Tilgroning.....	13
B.2.3.1 Vegetationshøjde.....	13
B.2.3.2 Vedplantedækning.....	14
B.2.3.3 Arealandel med græsning og/eller høslet	15
B.2.4 Hydrologi	15
B.2.4.1 Afvanding og vandindvinding.....	15
B.2.5 Invasive arter	16
B.3. Marine områder	16
B.4. Søer	19
B.5. Arter	19
B.5.1 Spættet Sæl (<i>Phoca vitulina</i>)	19
B.5.2 Stavsild (<i>Alosa fallax</i> Lacepede, 1803).....	20
B.5.3 Odder (<i>Lutra lutra</i>)	21
B.7. Fugle.....	22

RESUME:

Områdets vigtigste terrestriske naturtyper er de store forekomster af strandenge og sure overdrev, samt de væsentlige marine forekomster af lavvandede bugter og vige. Der er kortlagt 147 ha strandenge, 19 ha sure overdrev og 1388 ha lavvandede bugter og vige i området. Området har høj prioritet som levested for bilag II-arterne Odde og Spættet Sæl.

Ud fra naturtypernes nuværende tilstand, vurderes de største trusler at være: i) eutrofiering af de sure overdrev (rigkær og kalkrigeoverdrev), ii) invasive arter.

1. Beskrivelse af Natura 2000-området

Natura 2000-område nr. 29 er udpeget som Habitatområde nr. 29 og Fuglebeskyttelsesområde nr. 26 med et samlet areal på 1.678 ha (se tabel 1.1 eller hjemmesiden for Vand og Natur ([klik her](#))). Området ligger i den nye storkommune Morsø.

Af Natura 2000-områdets samlede areal består 1.424 ha af hav, medens 254 ha er land. På land er 200 ha af arealet omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Resten af landarealet består af agerjord, byer mm.

Miljø- og energiministeren har med virkning fra 1. september 1998 udlagt Dråby Vig som vildtreservat. Reservatordningen omfatter bestemmelser for jagt og færdsel. Reservatet dækker i alt 863 ha, heraf 70 ha landarealer.

Nr.	Navn	Areal (ha)
H29	Dråby Vig	1.678
F26	Dråby Vig	1.678
	Samlet areal Natura 2000	1.678

Tabel 1.1. Oversigt over de habitat- og fuglebeskyttelsesområder, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom Natura 2000-områdets samlede areal er oplyst. Da habitat- og fuglebeskyttelsesområderne er delvist sammenfaldende, svarer det samlede areal af Natura 2000-området ikke til summen af de tre udpegninger. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Beskyttet Natur	Areal
Vandløb	0,3 km
Eng	24 ha
Mose	0,8 ha
Strandeng	173 ha
Overdrev	2 ha
Sø	0,6 ha
I alt	200 ha

Tabel 1.2. Antal hektar af registreret beskyttet naturtyper i Natura2000-område 29 (vejledende registrering, ViborgAmt, nov. 2006).

1.1 Beskrivelse af områdets natur og dets potentiale

Den lavvandede Dråby Vig afgrænses mod øst af den godt to kilometer lange Buksør Odde. Kystzonen består af sandet bund med en jævn overgang til strandengens sump- og græsvegetation. Ved spidsen af Buksør Odde findes dog et kystparti med stenet bund, som er en del af et krumodde-system. Strandengene udgør vigtige yngle- og rasteområder for en række vade- og andefugle.

Områdets særlige værdier

I området findes der flere naturtyper, som i kraft af deres store arealmæssige udstrækning eller deres høje naturkvalitet er af enten regional eller national betydning. Først og fremmest er der store marine værdier i området i kraft af forekomsten af store lavvandede fjordområder. Dråby Vig er således en vigtig rasteplads for Pibeand, Hvinand og Taffeland, samt gåsearterne Grågås og Knortegås. De store arealer med strandenge er ligeledes vigtige for en række ynglefugle, bl.a. andet Klyde, Havterne og Alm. Ryle, og i forbindelse med målfastsættelse af områdets bør der tages specifik stilling til strandengenes plantesamfund i relation til græsningstryk, udbindingstidspunkt mv. i forhold til yngleaktivitet for en række ynglefugle. I efterårsmånederne raster store flokke af vadefugle på strandengene. Specielt Buksør Odde er af international betydning for Hjejle.

2. Udpegningsgrundlaget

Som det fremgår af tabel 2.1 er habitatområde nr. 29 udpeget af hensyn til 10 habitatnaturtyper og 3 arter.

Se kort med naturtyperne og arter på hjemmesiden for Vand og Natur ([klik her](#))

Nr.	Naturtype	Kortlagt areal (ha)/	Antal forekomster/bestand
Arter			
1103	Stavsild (<i>Alosa fallax</i>)	1.300	?
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	1.400	God
1365	Spættet Sæl (<i>Phoca vitulina</i>)	1.400	?
Naturtyper			
1140	Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	25	1
1150	Kystlaguner og strandsøer	⁽¹⁾	?
1160	Større lavvandede bugter og vige	1.388	-
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde	1,9	1
1220	Flerårig vegetation på stenede strande	0,2	1
1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand	⁽¹⁾	?
1330	Strandenge ²⁾	147	5
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter) ²⁾		
6230	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund ²⁾	19	1
7230	Rigkær ²⁾		

Tabel 2.1. Oversigt over de arter og naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 29. ⁽¹⁾ Naturtypen er ikke kortlagt. ²⁾ Indgår i NOVANA.. * Prioriteret naturtype. For naturtypen vandløb findes der ikke arealberegninger i og med at bedømmelsesgrundlaget for naturtypen består af en station (punkt på vandløbsstrækningen).

I tabel 2.2 er vist udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

EF-fuglebeskyttelsesområde nr.	26
Art	
Lysbuget Knortegås	T
Klyde	Y
Hjejle	T
Havterne	Y

Tabel 2.2. Samlet udpegningsgrundlag for de 2 fuglebeskyttelsesområder (Y=udpeget som ynglehabitat for arter, T= udpeget som rastelokalitet for trækfugl)

2.1 Nyfundne naturtyper og arter

Der er ikke registreret nye naturtyper eller arter ved kortlægningen.

2.2 Naturtyper og arter, som ikke er registreret, men indgår i udpegningsgrundlaget

Der er ikke registreret hhv. kalkrige overdrev (6210) eller rigkær (7230) i forbindelse med kortlægningen.

Området er tidligere kendt for flere små rigkær nord for Dråby Vig med arter som Tue-Star, Maj-Gøgeurt, Kær-Dunbregne og Kær-Fladbælg frem til starten af 90'erne. Så sent som i 2004 er der registreret Loppe-Star og Skede-Star øst for Sdr. Dråby. Der foreligger ikke oplysninger, om hvorvidt disse rigkær vurderes at være forsvundne. Rigkærerne kan evt. tænkes at være blevet så saltpåvirkede i forbindelse med de sidste års kraftige oversvømmelser af Limfjorden, at vegetationen har ændret karakter til strandeng.

Kystskrænterne på østsiden af Buksør Odde er kendt for arter som Knoldet Mjødurt, Vår-Potentil, Kortstilket Filtrose og Pigget Star i perioden 1995-2000. De fleste af disse arter antyder, at der er kalk i jorden, evt. som skalkalk og det må derfor formodes at naturtypen 6210 Kalkrige Overdrev, som minimum har været præsenteret i området efter 1994 - alternativt kunne man måske forestille sig, at der er tale om den prioriterede naturtype 6120 Tørt kalksandsoverdrev.

Kortlægningen baserer sig på en relativ simpel kortlægningsmetodik, hvor kortlægningen udføres på grundlag af luftfototolkning, samt et overblik over et større areal fra et højtliggende udsigtspunkt med efterfølgende besøgsplaner i

sandsynlige habitatnaturtyper. Det er derfor en oplagt mulighed, at begge disse naturtyper er blevet overset ved kortlægningen.

3. Foreløbig trusselvurdering

3.1 Beskrivelse af naturtilstanden

Som baggrund for at foretage en trusselvurdering for naturtyper og arter er der foretaget en foreløbig vurdering af status af tilstanden for de naturtyper og arter, der forekommer i området (se bilag B.2).

For de naturtyper og arter, som ikke er omfattet af NOVANA-overvågningsprogrammet, er tilstands- og trusselvurderingen baseret på et skøn.

3.1.1 Vandrammedirektivets basisanalyse I-II

Resume af vandrammedirektivets basisanalyse

Basisanalyse II er foretaget for Limfjorden som et samlet farvand. Der er således ikke foretaget en selvstændig analyse for de enkelte habitatområder. For fjorden som helhed konkluderes følgende:

- Det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 på grund af tilførslen af næringsstoffer fra land.
- Det er muligt, at gældende regionplanmål ikke nås, som følge af tilførsel af miljøfarlige stoffer fra land, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
- Det vurderes, at det er muligt at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 som følge af udvaskning af miljøfarlige stoffer fra skibenes bundmaling. Der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
- Det vurderes, at det allerede er klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplanmål ikke kan nås i områder påvirket af muslingeskrabning.
- Det vurderes, at det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015, som følge af øvrigt fiskeri.

Yderligere karakterisering og / eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger

Yderligere informationer om Vandrammedirektivets basisanalyse I-II kan findes på

<http://www.mst.dk/Vand/Vandrammedirektiv/Basisanalysen/Dansk+rapportering/06030200.htm>

3.2 Eutrofiering

Terrestriske naturtyper

Størstedelen af de udpegede naturtyper i habitatområde 29 er ikke specielt kvælstoffølsomme, det gælder både for strandengene og de marine naturtyper med en tålegrænse på 30-40 kg N/ha/år. De sure overdrev har dog en tålegrænse på mellem 10-20 kg N/ha/år, ligesom kalkoverdrev og rigkær er ret følsomme (15-25 kg N/ha/år) (tabel B.2.2.3). For artsrige forekomster ligger tålegrænsen i den nedre ende af disse intervaller.

Eutrofiering i form af kvælstofdeposition vurderes at være en mindre trussel i området. Den nuværende deposition ligger i intervallet mellem 10 og 15 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes ruhed. Den nedre ende af tålegrænsen er således overskredet for de særligt kvælstoffølsomme sure overdrev.

I langt hovedparten af de tilfælde, hvor eutrofiering vurderes at have negativ indflydelse på naturkvaliteten i de terrestriske naturarealer i habitatområdet, er årsagen luftens generelt forhøjede indhold af kvælstofforbindelser, der stammer fra såvel internationale, nationale, som lokale kilder. I Jylland stammer op mod 60 % af kvælstofdepositionen fra husdyrbrug (Danmarks Miljøundersøgelser 2005). Det er derfor vigtigt, at kvælstofbelastningen fra lokale kilder nedbringes og i hvert fald ikke øges.

Driften af naturarealerne bør om muligt tilrettelægges således, at der løbende fjernes kvælstofholdigt materiale fra arealet ved f.eks. græsning, høslæt eller rydning.

Marine naturtyper

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det vurderet, at Limfjorden er meget påvirkelig over for effekten af tilførslen af overskud af næringsstoffer. Overvågningsresultater fra både den nationale og regionale overvågning viser, at hele Limfjorden er påvirket af for store tilledninger af næringsstoffer fra land, i sær af kvælstof. (Limfjordsovervågningen 2005). Det medfører forøget opblomstring af planktonalger, hvilket nedsætter vandets klarhed

og forringer ålegræssets dybdeudbredelse, samt forøger risikoen for iltsvind ved bunden. Bundfaunaens sammensætning påvirkes ligeledes af eutrofieringen. Det vurderes i VRD-basisanalyse II, at der er behov for en yderligere indsats for at nedbringe tilførslen af kvælstof og fosfor fra land. Effekten af Vandmiljøplan I+II+III ikke er tilstrækkelig til at få reduceret tilførslen af næringsstoffer til det niveau, som er nødvendig for at opnå en god tilstand, jævnfør Recipientkvalitetsplan 1985 – 1996.

3.3 Tilgroning

For både den tørre naturtype, sure overdrev og den våde naturtype, strandeng, udgør tilgroning i form af høj vegetation eller vedplanter ikke nogen stor trussel på kort sigt. Opretholdelsen af disse naturtyper vil dog kræve forsat afgræsning.

Fugle: Den største trussel mod fuglene på udpegningsrundlaget er formentlig at området efterhånden bliver afgræsset mindre, hvorved strandenge gror til i bl.a. Tagrør. Dermed forsvinder de lavtvoksende/afgræssede arealer, som er grundlaget for forekomsten af ynglende Klyder og Havterne, samt fouragerende Knortegæs og rastende Hjejler.

3.4 Hydrologi

Der er ikke vurderet afvanding eller vandindvinding på naturtyperne.

3.5 Invasive arter

Marine naturtyper

Sagassotang (*Sargassum muticum*) er sandsynligvis med til at fortrænge de oprindelige arter fra voksestederne på stenet bund i naturtype 1160. Det gælder blandt andet sukkertang, der tidligere var almindelig, men nu næsten ikke observeres.

Tøffelsnegel (*Crepidula fornicata*) er udbredt specielt i Naturtype 1160 og lever af at filtrere planteplankton. Den er derfor konkurrent til andre naturligt forekommende filtrerende arter, som f.eks. blåmusling.

Ålens Svømmeblæreorm (*Anguillicola cassus*) observeres i en betydelig andel af ålene. Ålens Svømmeblæreorm er medvirkende til den kraftige tilbagegang i bestanden af Europæisk Ål. Ormen er en parasit som kom fra Stillehavsområdet og blev introduceret til vores region formentlig via akvakultur i omkring 1979. Svømmeblæreormene optager helt eller delvist pladsen i ålenes svømmeblærer. Dermed mister svømmeblæren evnen til at give opdrift. Det er med til at forhindre ålene i at svømme tilbage deres gydeområde i Sargassohavet.

Stillehavsosters (*Crassostrea gigas*) har de senere år spredt sig i den vestlige del af Limfjorden og antallet af fund er steget markant. Der er således registreret Stillehavsosters i habitatområde 29, Dråby Vig. Opbygningen af en bestand af Stillehavsosters kan udgøre en væsentlig trussel mod den biologiske balance i kystområder, især naturtype 1110 og 1160. Stillehavsosters kan hurtigt udkonkurrere andre muslingearter på lavt vand, og udgør dermed et væsentligt problem for den nye store bestand af Europæiske Østers (*Ostrea edulis*) i Limfjorden, såvel som for Blåmuslingen. For fugle, der lever af Blåmuslinger, vil dannelsen af banker af Stillehavsosters hvor der tidligere var Blåmuslinger betyde en markant nedgang i tilgængeligt føde.

Japansk Gracilaria Tang (*Gracilaria vermiculophylla*) blev første gang observeret i Nibe og Gjøll bredninger i 2005. Sidste år bredte den sig massivt de to steder, og nu frygtes det, at den breder sig til store dele af Limfjorden. Gracilaria-tangen er en højst uønsket gæst, fordi den klumper sig sammen i store, tykke måtter. Herved skygger den for ålegræsset og dels lukker den ilten ude, så ålegræsset og bunddyrene kvæles.

Terrestriske naturtyper

Der er ikke registreret invasive arter på de kortlagte arealer.

3.6 Arealmæssige ændringer siden 1994

Der er ikke kendskab til større arealmæssige ændringer i området efter 1994.

3.7 Forstyrrelse af arter

Spættet Sæl:

Forstyrrelse af arten på rastepladserne i yngletiden juni/juli er formentlig den største trussel. Forstyrrelser af sæler under fouragering er formentlig uden betydning for arten.

Odder og Stavsild:

Forstyrrelse vurderes ikke at udgøre en konkret trussel for Odder og Stavsild på nuværende tidspunkt.

3.8 Andre Trusler

Odder

Trafikdrab af Odder udgør en stor trussel alle steder, hvor vandløbene krydses af veje. Problematikken opstår dels fordi Odderen ikke har fysisk mulighed for at passere under vejen på grund af f.eks. for lille rør-diameter, høj vandstand eller opstemninger. En anden mulighed er, at Odderen har til vane at søge op på brinkerne for at markere sit territorium netop på markante steder langs vandløbene (vejbøer, tilløb, sandbrinker, mm.). Afhjælpning af dette kan ske i form af afværgeforanstaltninger såsom faunapassager under vejbroen og ved udlægning af sandbanker, som giver Odderen en markeringsmulighed i umiddelbar tilknytning til brinken. En udarbejdelse af såkaldte sorte pletter i forhold til indrapporterede trafikdrab af Odder er en anden mulighed med henblik på en prioritering af, hvor man bør sætte ind med disse tiltag.

Muslingskrab

Overvågning udført af Danmarksfiskeriundersøgelser i forbindelse med NOVANA (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2004) viser, at skrabning efter Blåmuslinger, specielt i vand på dybder indtil 3 m i naturtype 1160 og 1170 har flere kraftige konsekvenser. Dels er der den umiddelbare konsekvens, at langt de fleste planter og dyr opfiskes eller dør. Dels påvirkes dyrelivet generelt, således at små hurtigt voksende arter favoriseres på bekostning af langsomt voksende arter. Der er endvidere en vedvarende effekt, da skaller og sten varigt fjernes fra bunden. Herved mister makroalger og dyr knyttet til fast substrat deres habitat. Endelig er skrabning efter Blåmusling og østers, såvel i habitatområdet som uden for habitatområdet - medvirkende til at gøre vandet mere uklart i habitatområdet, og dermed forringe vilkårene for ålegræs og anden bundlevende vegetation. Omkring halvdelen af Limfjordens bundareal er udlagt til skrabning af Fødevarerministeriet. Her har skrabningen medvirket til at formindske bestanden af blåmuslinger med omkring 80 % fra omkring 700.000 ton i første halvdel af 1990'erne til omkring 150.000 ton i 2006. Herved er muslingernes evne til at filtrere vandet blevet reduceret tilsvarende.

Miljøfarlige stoffer

Naturtypen "1160. Større lavvandede bugter og vige" og "1110. Ikke eksponerede sandbanker på lavt vand med eller uden undervandsvegetation" er truet af miljøfarlige stoffer, især afgivelse af organisk tin fra skibenes bundmaling. Overvågning viser, at en del af hunnerne af strandsnegl, som anvendes som indikatororganisme, har udviklet hanlige karaktertræk (imposex), som følge af organisk tin.

4. Plejetiltag, igangværende indsats mm

Der er ikke kendskab til nogen forvaltningstiltag i området. Den sydlige del af Buksør Odde er dog købt af staten for at sikre en samlet naturforvaltning.

5. Modsatrettede naturinteresser

Naturlig succession i form af tilgroning kan indebære, at én naturtype udvikler sig til en anden, ligesom eutrofiering kan medføre en ændring i vegetationen fra en naturtype mod en anden. Det kan derfor ved udarbejdelse af Natura 2000-planen være nødvendigt, at foretage en prioritering af hvilken drift eller plejemetoder man vil benytte sig af på et givet areal afhængig af hvilken naturtype eller naturtypemiks, man sigter mod.

6. Liste over manglende data

Generelt

Det vurderes, at den kortlægning og den dertilhørende tilstandsvurdering, der ligger til grund for nærværende basisanalyse er mangelfuld. Der kan derfor være andre forekomster af naturtyper og arter, der ikke er medtaget i nærværende basisanalyse. Derudover kan der være trusler og negative vegetationsstrukturer der ikke er registreret.

Naturtyper

Terrestriske naturtyper

Der er generelt behov for en dækkende kortlægning af de naturtyper, som ikke udgør en del af de 18 lysåbne naturtyper, der indgår i kortlægningen og overvågningen i NOVANA-programmet:

- Enårig strandengsvegetation (1310)
- Evt. enekrat (5130), urtebræmme (6430)

- Evt. rigkær (7230), tørt kalksandsoverdrev (6120) og kalkrige overdrev (6210)

Marine typer

Der er et aktuelt kendskab til strandsøer i området som ikke er kortlagt:

- Kystlaguner og strandsøer (1150)

Arter

Dyrearter

Der mangler generelt data for forekomster af, og den geografiske udbredelse af følgende arter hjemmehørende i Nordjylland:

- Kildevælds-Vindelsnegl
- Skæv Vindelsnegl
- Sump-Vindelsnegl
- Stor Vandsalamander
- Damflagermus
- Spættet Sæl

Fugle

Novana overvågningen af fuglearter giver ikke tilstrækkelig viden til dækning af basisanalysen. Brugen af data fra DOF giver et rimeligt billede af udviklingen for de enkelte arter, men indsamlingen er tilfældig, og metodemæssig ikke tilpasset behovet for basisanalysen.

Fisk

Havlampret, stavsild og majsild er ikke monitoreret i de marine områder. Der mangler generelt data for forekomster af, den geografiske udbredelse og trusselsvurdering for fiskearterne:

- Havlampret
- Flodlampret
- Stavsild
- Majsild

Vandindvinding

Planer om vandindvinding til drikkevandsforsyning vurderes at kunne udgøre en potentiel trussel i den nærmeste fremtid. En GIS-analyse med potentielle og nuværende konflikter i forhold til vandindvinding bør derfor udarbejdes.

Generelt

7. Lister over tilgængeligt materiale

Vandløb:

Data fra regional vandløbstilsyn (WinBio database).

Fugle:

1. Overvågning af fugle, sæler og planter 1999-2000, med resultater fra feltstationerne. Faglig rapport fra DMU nr. 350, 2001 (http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rappporter/FR350.pdf)
2. Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektiv. Faglig rapport fra DMU nr. 462, 2004 (http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rappporter/FR462.PDF)
3. Birds of Danish SPAs – trends in occurrence. Skov og Naturstyrelsen 1999. (<http://www2.skovognatur.dk/udgivelser/1999/birds>)
4. Reservatnetværk for trækkende vandfugle. Faglig rapport fra DMU nr. 490, 2004 (http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rappporter/FR490.PDF)
5. EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder – kort og områdebeskrivelser. Skov- og Naturstyrelsen 1995 (<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/4E3BC22E-D73A-42BA-B119-D70706129EC8/0/EFfuglebeskyttelsesom.pdf>)
6. Fuglenes Danmark, DOF 1998
7. Danske Rastepladser for gæs, gåsetællinger 1980-1983, Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen 1986
8. Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet og fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Faglig rapport fra DMU nr. 457, 2003.

9. DOFbasen
10. Rapporter fra Nordjysk Ornitologisk Kartotek, 1990-2004
11. CDrom fra DMU med baggrundsdata til revision af EF-fuglebeskyttelsesområder
12. DOF 1997, Fuglelokaliteter i Viborg Amt

Marine områder:

13. Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005
http://gis.vibamt.dk/Arealinfo/AI_Page.asp?Page=VandrammeDirektivet&Zoom=150000&CenterX=50500000&CenterY=62820000
14. Vandmiljø i Limfjorden 2004, Rapport udarbejdet af Ringkøbing, Viborg, og Nordjyllands amter,
<http://www.limfjord.dk/rapporter>.
15. Vandmiljø i Limfjorden 2003, Rapport udarbejdet af Ringkøbing, Viborg og Nordjyllands amter,
<http://www.limfjord.dk/rapporter>.
16. Bestanden af blåmuslinger i Limfjorden 1993 til 2003, DFU rapport nr. 130-04
17. Fisk, Fiskeri og Epifauna i Limfjorden 1984-2004, DFU rapport nr. 147-05
18. Muslingeudvalgets rapport, I Sammenfatning og anbefalinger, april 2004
19. Limfjorden i 100 år, klima hydrografi, næringsstofftilførsel, bundfauna og fisk i Limfjorden 1897-2003, Faglig rapport fra DMU, maj 2006
20. Limfjordens Miljøtilstand. Empiriske modeller for sammenhænge til næringsstoffer, klima og hydrografi. Faglig rapport fra DMU, maj 2006
21. Statusnotat: Vandmiljø i Limfjorden 2005, Ringkøbing, Viborg og Nordjyllands amter, www.limfjord.dk

Bilag

B.1 Datagrundlag for naturtyper og arter

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne (ref. DMU). Desuden er der gennem årene indsamlet data i forbindelse med forskellige projekter, som Nordjyllands Amt har igangsat. Oplysningerne om søer, vandløb og havområder bygger udelukkende på den viden der er indsamlet gennem årene via et generelt tilsyn og overvågningen udført regionalt og via det nationale overvågningsprogram. I Tabel B.1.1 er der vist en oversigt over tilgængelige data for de enkelte naturtyper.

Herunder en oversigt over tilgængelige data

Nr.	Naturtype	NOVA	NOVANA (2004 – 2006)	Andre data
Arter				
1095	Stavsild			Se bilag B.5.2
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)		2004	Se bilag B.5.3
1365	Spættet Sæl (<i>Phoca vitulina</i>)			Se bilag B.5.1
Naturtyper				
1140	Mudder- og sandflader blottet ved ebbe			
1150	* Kystlaguner og strandsøer			
1160	Større lavvandede bugter og vige	x	x	Undersøgelser lavet i forbindelse med VMP-projekt. Fiskeundersøgelser på lavt vand
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde		Kortlægningen 04-05	
1220	Flerårig vegetation på stenede strande			
1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand			
1330	Strandenge		Kortlægningen 04-05	
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter) ²⁾			
6230	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund		Kortlægningen 04-05	
7230	Rigkær			
Fugle				
	Lysbuget Knortegås			Litteraturlistens pkt. 11
	Klyde			Litteraturlistens pkt. 3,12
	Hjejle			Litteraturlistens pkt. 5
	Havterne			Litteraturlistens pkt. 3,12

Tabel B.1.1. Oversigt over datagrundlaget for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for NATURA 2000 området. For hver naturtype og art er en henvisning til en mere detaljerede gennemgang af datagrundlaget samt en angivelse af hvor data stammer fra. NOVA: National Overvågningsprogram af Vandmiljøet og NOVANA: Det Nationale program for Overvågning af Vandmiljøet og Naturen.

B.2 Foreløbig trusselvurdering

B.2.1 Beskrivelse af naturtilstanden

En naturtypes tilstand vurderes ud fra følgende tre kriterier:

1. Areal. Jo større areal en naturtype dækker i området, des bedre tilstand (arealdata ses i tabel B.2.1.1).
2. Struktur og funktion. Jo flere af de særlige strukturer og funktioner, som er nødvendige for at opretholde og bevare naturtypen på langt sigt, som er til stede, des bedre tilstand (summering af struktur- og funktionsdata ses i tabel B.2.1.2).
3. Karakteristiske arter. Jo flere af de arter, som er karakteristiske for naturtypen, som er til stede, des bedre tilstand (data over karakteristiske arter ses i tabel B.2.3).

I nedenstående er summeret de oplysninger som vurderingen af områdernes naturtilstand er baseret på.

I forbindelse med kortlægningen af de 18 terrestriske, lysåbne habitattyper er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer på hovedparten af de kortlagte arealer. Disse strukturer er

delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tre-trins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Tabel B.2.1.2 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Mørkegrøn farve viser veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nogen nævneværdige trusler, mens mørkerød farve viser dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere trusler.

Naturtype	Areal i ha
1220	0,2
1330	147
6230	19

Tabel B.2.1.1. Arealfordeling (ha) af de kortlagte terrestriske lysåbne habitattyper i natura 2000-område 29.

Strandvold med flerårige (1220) 0,2 ha				Strandeng (1330) 148 ha				Surt overdrev (6230) 19 ha					
Strukturer	Positive			Strukturer	Positive			Strukturer	Positive				
	Negative	U	S		I	Negative	U		S	I	Negative	U	S
I				I	78		78	I					
S				S				S					
U			100	U	1		21	U				100	

Tabel B.2.1.2. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtet for polygonernes arealer. Strukturernes er beskrevet i Fredshavn (2004).

1330 Art	Antal registreringer	
	Indenfor	Udenfor
svingel, rød	2	
harril	2	1
hvene, kryb-	1	
vejbred, strand-	1	
gåsepotentil	2	

Tabel B.2.1.3. Forekomster med naturtype karakteristiske arter. Arterne er blevet registreret i forbindelse med kortlægningen af habitatnaturtyperne. Indenfor: arten er registreret i 5 cirkelen, Udenfor: arten er registreret udenfor 5m cirklen. Der er ikke registreret karakteristiske arter i naturtypen 6230.

B.2.2 Eutrofiering

B.2.2.1 Tålegrænser

For de naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for Natura 2000-området, er der fastsat tålegrænseintervaller, som fremgår af tabel B.2.2.1.

Boks:

Tålegrænse: Følsomheden af et naturområde overfor en (forøget) tilførsel af forsurende eller eutrofiende stoffer kan beskrives i form af tålegrænser, der angiver ”den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedste tilgængelige viden” Empirisk baserede tålegrænser for en række forskellige naturtyper er blevet fastsat af UN/ECE¹ (Skov- og Naturstyrelsen, 2003).

Naturtype	Tålegrænse Kg N/ha
1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand	- 1
1130 Flodmundinger	30-40
1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	- 1
1150 Kystlaguner og strandsøer	30-40
1160 Større lavvandede bugter og vige,	30-40
1170 Rev	- 1
1180 Boblerev	- 1
1330 Strandenge	30-40
1340 Indlands saltenge	30-40
2130 Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	10-20 ²
2140 Kystklitter med dværgbusvegetation (klithede)	10-20 ²
2190 Fugtige klitlavninger	10-25 ⁴
2250 Kystklitter med enebær	
3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)	5-10
3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	5-10
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	5-10
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	- 11
3160 Brunvandede søer og vandhuller	5-10
3260 Vandløb med vandplanter	- 1
3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter	- 1
4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng	10-25
4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)	10-20
6120 Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand	15-25
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (vigtige orkidélokalteter)	15-25
6230 Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	10-20
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	15-25 ⁶
7110 Aktive højmoser	5-10
7140 Hængesæk og andre kærksamfund dannet flydende i vand	10-15 ^{3,7}
7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv	10-15 ^{3,7}
7210 Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe	15-25
7220 Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	15-25 ⁸
7230 Riggær	15-25 ³

¹ UN/ECE er FN's Økonomiske Komité for Europa. Tålegrænserne (critical loads) fastsættes i Arbejdsgruppen vedr. effekter af konventionen om langtransporterende luftforurening (www.unece.org/env/wge) i forbindelse med det internationale samarbejdsprogram vedr. modellering og kortlægning af tålegrænser, baggrundsbelastning, effekter, risici og udviklingstendenser for luftforurening.

¹ Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.

² Tålegrænsen for beskyttelse af laver (10 – 15 kg N ha-1år-1) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.

³ Tålegrænsen for højmoser (5 – 10 kg N ha-1år-1) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.

⁴ Tålegrænsen for oligotrofe søer (5 – 10 kg N ha-1år-1) benyttes for småsøer i klitlavninger.

⁵ Tålegrænsen for heder (10 – 20 kg N ha-1år-1) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.

⁶ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.

⁷ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet 10 – 20 kg N ha-1år-1

⁸ Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.

⁹ Baseret på tålegrænsen for laver.

¹⁰ Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til 7 kg N ha-1år-1

¹¹ Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder. For de rene, ikke eutrofierede søer af type 3150 kan tålegrænsen for de øvrige søtyper på 5-10 kg N ha-1år-1 bruges, hvis søen er kvælstofbegrænset.

Tabel B.2.2.1 Tålegrænser for terrestriske naturtyper i habitatområdet (Skov- og Naturstyrelsen 2005)

Som det fremgår af tabel B.2.2.1 er det særligt højmose (7110), hængesæk (7140) samt sure overdrev og heder (6230 og 4030), der er følsomme overfor kvælstofbelastning. Riggær og kalkoverdrev er moderat kvælstoffølsomme med tålegrænser mellem 15-25 kg N/ha/år. Men rigkær med en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter hører dog også til de særligt kvælstoffølsomme naturtyper med en tålegrænse på 5-10 kg N/ha/år. Derimod er naturtyper, der jævnligt overskyldes med næringsrigt havvand ikke særligt kvælstoffølsomme, det gælder bl.a. strandeng (1330), men her skal man være opmærksom på at partier med overdrev på strandvolde o.lign. kan være følsomme. For artsrige forekomster ligger tålegrænsen i den nedre ende af disse intervaller.

B.2.2.2 N-deposition og overskridelse af tålegrænser

Kvælstofdepositionen til danske land- og vandområder kommer fra en lang række danske og udenlandske kilder, primært husdyrproduktion (ammoniak) og forbrændingsprocesser (kvælstofoxider). I Jylland og på Fyn stammer ca. 60 % af kvælstofdepositionen fra husdyrproduktion, mens det på Sjælland og Bornholm drejer sig om ca. halvdelen eller under halvdelen (DMU, 2005). De gennemsnitlige tal dækker dog over store lokale variationer afhængig af den lokale husdyrtæthed og ruheden af naturområderne. I forhold til husdyrproduktionen er staldanlæg uden ammoniakbegrænsende teknik typisk den største kilde til landbrugets ammoniakfordampning.

I tabel B.2.2.2 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_v og NO_x for årene 2000, 2003 og 2004 beregnet med modellen DEHM-REGINA (Skov- og Naturstyrelsen 2005, Bilag 1 til Ammoniakmanualen. Opdatering af 15. december 2005, <http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Tidligere/2003/ammoniakmanualen.htm>).

Baggrundsbelastningen i Morsø kommune, hvori Natura 2000-området ligger, er på 15,6 kg N/ha/år, hvilket er lidt lavere end landsgennemsnittet.

En betydelig del af NH_v-fraktionen består af ammoniak fra lokale husdyrbrug, som er ujævnt fordelt i landskabet. Hertil kommer, at afsætningen af ammoniak på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for habitatområdet. Ruheden af naturarealerne (z₀) er vurderet på baggrund af kortlægningsdata (vedplantedækningen i TILDA). Korrektionen er foretaget ved hjælp af metoden beskrevet Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen 2003).

Det korrigerede kvælstofnedfald på naturområderne i Natura 2000-området ligger mellem 10-15 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruighed, se tabel B.2.2.3.

Det skal understreges at der er tale om en foreløbig overslagsberegning, der bør følges op med en mere detaljeret beregning af kvælstofbelastning af de enkelte naturområder samt en modelberegnet tålegrænse. Blandt andet kan der være tale om stor variation inden for de enkelte naturområder som følge af varierende tilgroningsgrad, nærhed til lokale husdyrbrug mv.

Det vurderes umiddelbart, at der ikke i eller lige uden for habitatområdet er lokale enkeltkilder, der i sig selv er hovedbidragsyder til kvælstofbelastningen og dermed hovedårsag til eutrofiering og forringet naturkvalitet i habitatområdet. Dette skyldes bl.a. at en stor del af ammoniakfordampningen fra husdyrproduktionen omdannes til langttransporterende luftforurening.

I langt hovedparten af de tilfælde, hvor eutrofiering vurderes at have negativ indflydelse på naturkvaliteten i de terrestriske naturarealer i habitatområdet, er årsagen således luftens gener.

	NHy (kg N/ha)	NOx (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)
Aulum-Haderup	11,6	6,4	18,0
Bjerringbro	12,1	6,3	18,4
Fjends	11,8	6,1	17,9
Hanstholm	7,4	6,4	13,8
Karup	11,7	6,5	18,2
Kjellerup	11,2	6,1	17,4
Møldrup	11,9	5,9	17,8
Morsø	9,9	5,7	15,6
Skive	10,9	5,8	16,6
Spøttrup	11,1	5,8	17,0
Sundsøre	10,4	5,6	16,0
Sydthy	7,9	6,0	13,9
Thisted	8,0	6,0	14,0
Tjele	11,8	6,0	17,9
Viborg	11,8	6,1	17,9
Vinderup	11,2	6,0	17,2
Aalestrup	12,1	5,8	17,9
<i>Landsgennemsnit</i>	<i>9,1</i>	<i>6,8</i>	<i>15,9</i>

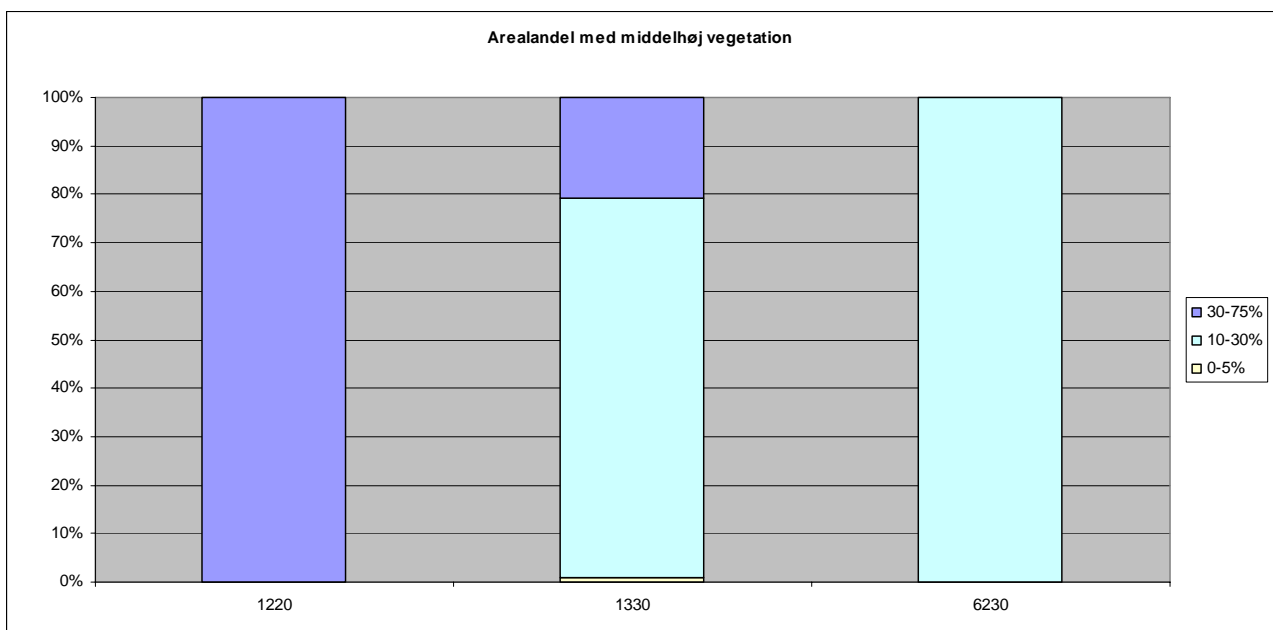
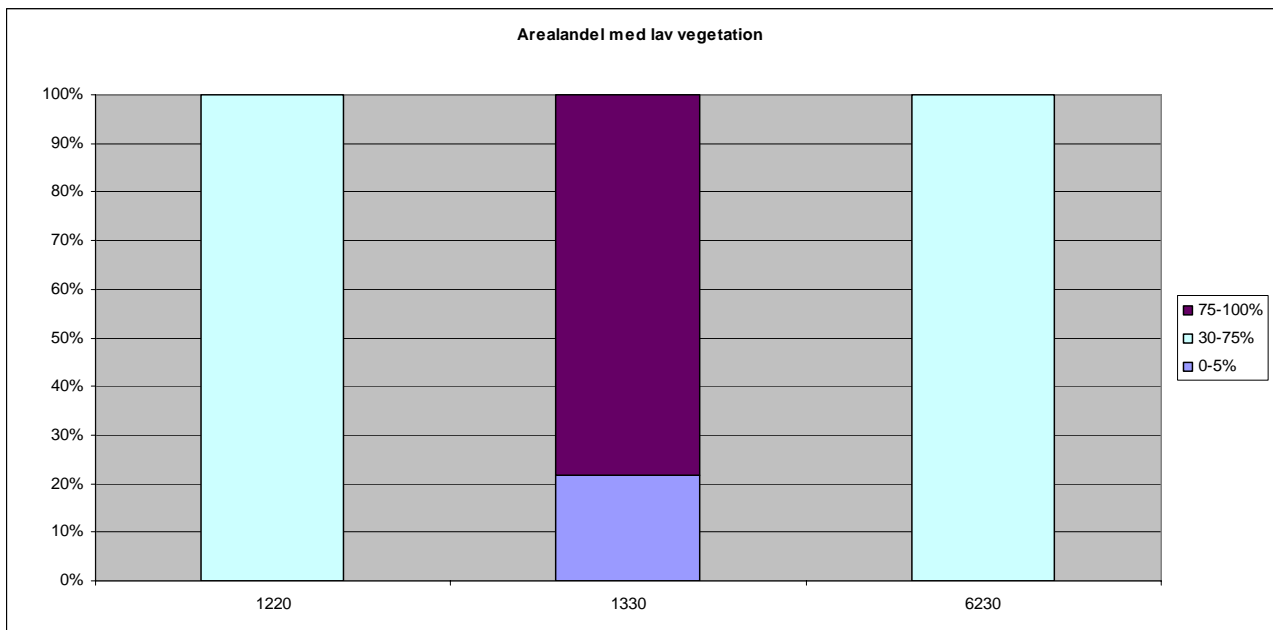
Tabel B.2.2.2. Baggrundsbelastningen (i kgN/ha/år) i de nordjyske kommuner. Kvælstof-depositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NHx (ammoniak og ammonium), NOy (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat) og total N (samlet tør- og våddeposition). Skov- og Naturstyrelsen, 2005.

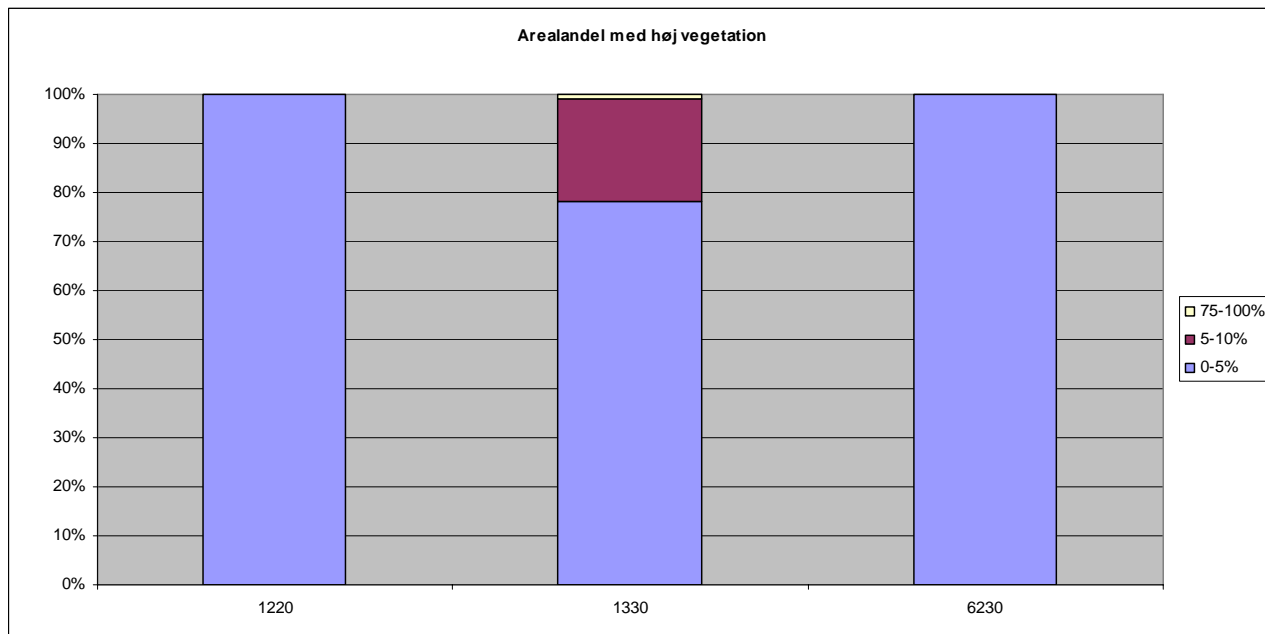
N-belastning (kgN/ha/år) i forhold til tålegrænseintervallet		
Habitattype	10 - 12,5	12,5 - 15
1220	100% (1)*	
1330	3% (3)	97% (2)
6230	100% (1)	

Tabel B.2.2.3. Vurdering af de kortlagte terrestriske naturarealers belastning med luftbåren kvælstof i forhold til naturtypernes tålegrænseintervaller. For hver naturtype er angivet andelen af det samlede areal samt antal forekomster i forskellige intervaller af belastninger. Belastninger hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet) er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet) er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet) er markeret med rødt. * Tålegrænsen er ikke fastsat.

B.2.3 Tilgroning

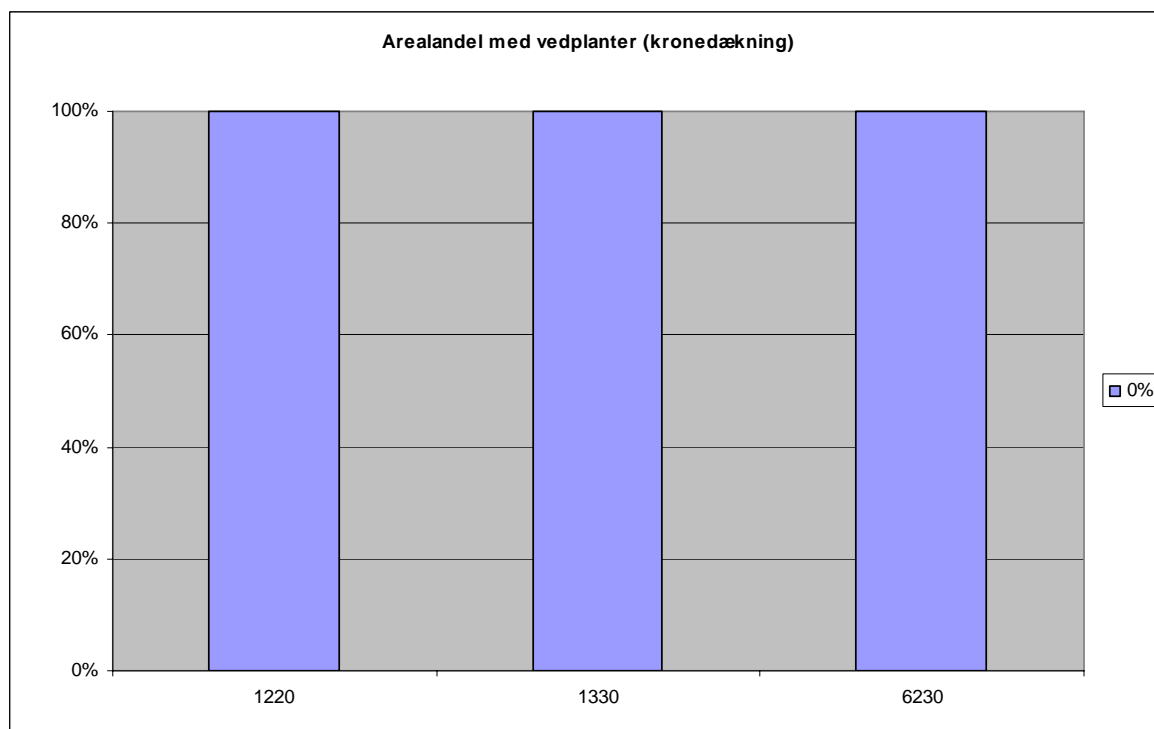
B.2.3.1 Vegetationshøjde

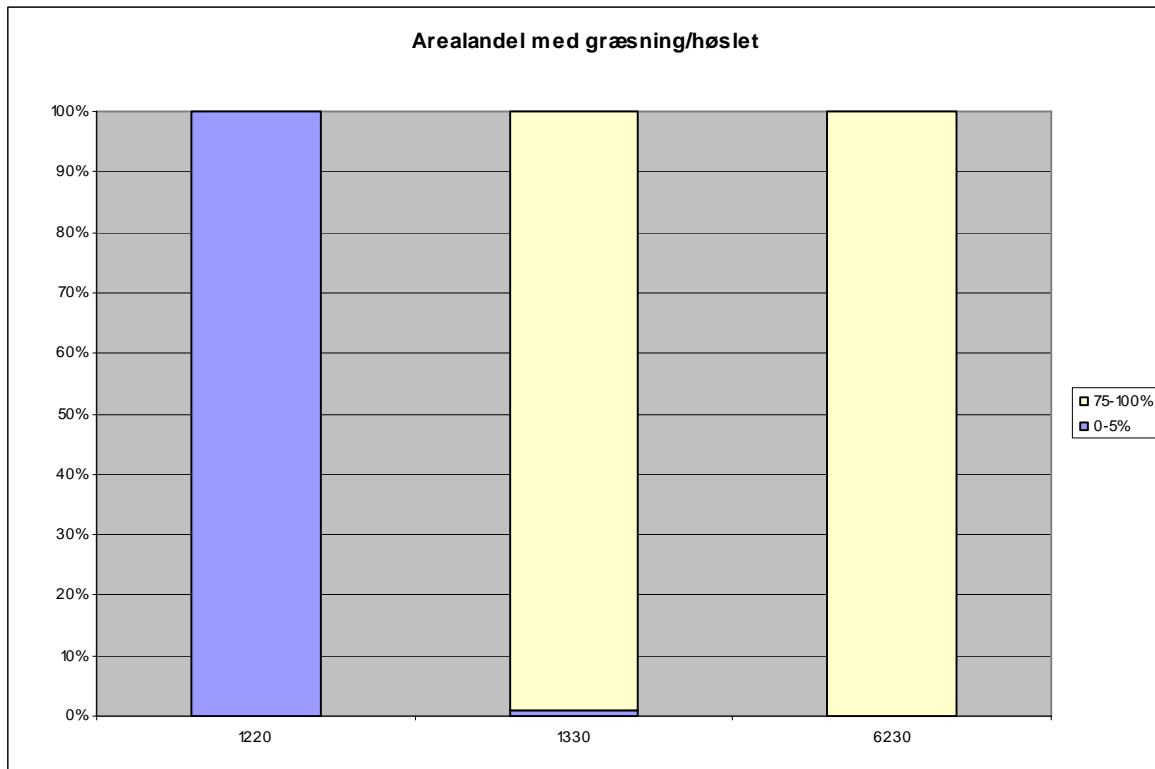
Figur B.2.3.1 Den procentvise arealandel af den enkelte habitatnaturtype, som indeholder henholdsvis lav, middelhøj og høj vegetation.

B.2.3.2 Vedplantedækning

Figur B.2.3.2 Den procentvise arealandel af vedplanter i de kortlagte habitatnaturtyper indenfor Natura 2000-området.

B.2.3.3 Arealandel med græsning og/eller høslet

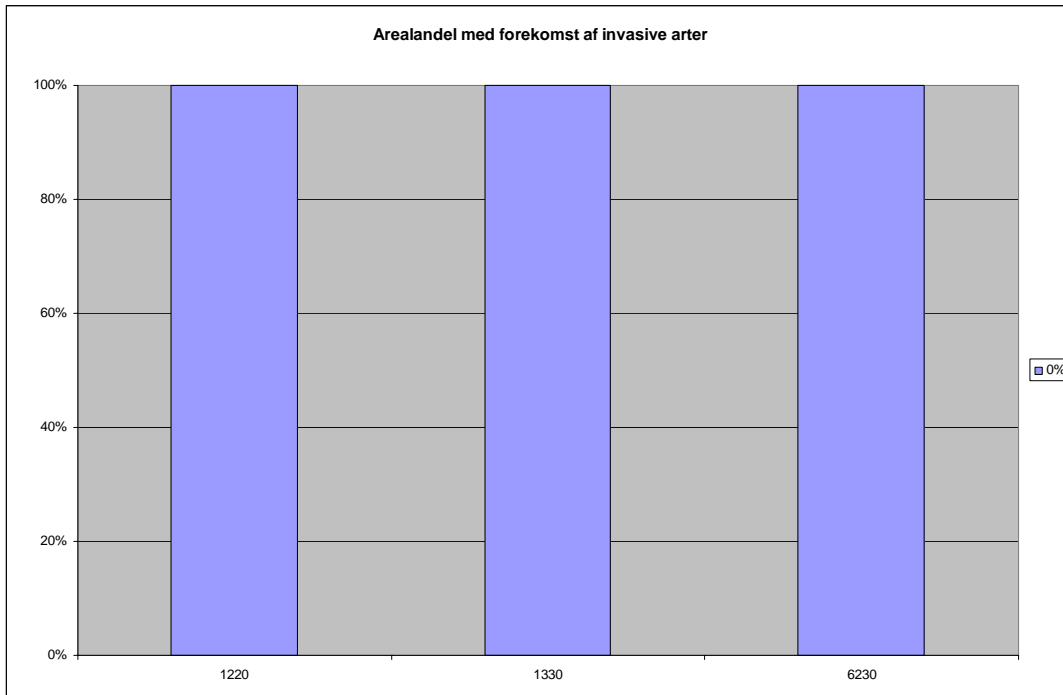
Figur B.2.3.3. Den procentvise arealandel af græsning og høslet i de kortlagte habitatnaturtyper indenfor Natura 2000-området.

B.2.4 Hydrologi

B.2.4.1 Afvanding og vandindvinding

Afvanding og vandindvinding er ikke vurderet.

B.2.5 Invasive arter

Figur B.2.5.1 Arealandel med forekomst af invasive arter på de kortlagte habitatnaturtyper i Natura 2000-området

B.3. Marine områder

Kortlægning af naturtyper

Revision af udpegningsgrundlaget, opdeling i følgende naturtyper:

1110 ikke eksponerede sandbanker på lavt vand med eller uden undervandsvegetation. Afgrænses som lavvandede områder med vanddybder mellem 0 og cirka to meter eller uden dække af ålegræs på luftfotos fra 2004.

1140 mudder- og sandflader blottet ved ebbe.

Afgrænses som kystnære hvide områder på luftfotos fra 2004.

1150 Kystlaguner og strandsøer er områder med stillestående vand som følge af, at materiale lukker arealet ude fra de øvrige marine områder. EU prioriterer at beskytte denne naturtype.

1160 Større lavvandede bugter og vige.

Afgrænses som områder med vanddybde større end cirka 2 meter.

Arter i det våde

Forekomsten af Havlampret, Stavsild og majsild er ukendt, da der ikke foretages en målrettet monitoring af disse arter i Limfjorden. Overvågning af fisk i forbindelse med NOVANA er kun orienteret mod bundlevende fisk.

Havlampretten lever sandsynligvis i en større eller mindre del af året i Løgstør Bredning. Det er sandsynligt, at den trækker ud fra det øst for liggende habitatområde 15. Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal, hvor den flere gange er registreret. Den var tidligere udbredt i farvandene omkring hele landet, men findes, så vidt vides i dag, kun i den vestlige og nordlige del af Jylland.

Majsild fanges sjældent langs de danske kyster og i fjorde. I de senere år er arten kun registreret i fangster i Ringkøbing Fjord. Majsild lever som stimefisk i havet nær kysten. I forsommeren vandrer de kønsmodne Majsild op i større vandløb for at gyde. Yngelen vandrer om efteråret ud i saltvand.

Stavsild fanges jævnligt langs de danske kyster, og siden 1970 er arten registreret i Vadehavet, Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord, Limfjorden og Randers Fjord. Fra ferskvand er der kun regelmæssige fangster i Ribe Å. Stavsilden lever i havet som stimefisk nær kyster. I forsommeren vandrer de kønsmodne Stavsild op i større vandløb, hvor de gyder. Yngelen vandrer om efteråret ud i saltvand.

Tilstandsvurdering af naturtyper.

1110. Ikke eksponerede sandbanker på lavt vand med vedvarende vanddække, med eller uden undervandsvegetation. Arealerne vurderes ikke at have en gunstig bevaringsstatus som følge af eutrofiering. Det er sandsynligt, at eutrofiering er årsagen til at bestanden af ålegræs, som er fødegrundlaget for en række af de udpegede fuglearter, er gået kraftigt tilbage siden begyndelsen af 1970'erne. Endvidere er arts og individantallet af bundfisk væsentligt lavere end forventeligt.

1140. Mudder- og sandflader blottet ved ebbe.

De nuværende arealer er ikke undersøgt. Der er dog ikke forhold, som indikerer, at der ikke er en god tilstand.

1150 Kystlaguner og strandsøer. Strandsøernes tilstand er ukendt, da områderne ikke indgår i den marine overvågning.

1160 Større lavvandede bugter og vige. Arealerne vurderes ikke at have en gunstig bevaringsstatus, da plante- og dyrelivet er i en yderst ringe tilstand:

Dybdeudbredelse af ålegræs og anden undervandsvegetation er kraftigt mindsket, som følge af skygning fra planteplankton. Det skyldes, at alt for store tab af næringsstoffer – især kvælstof – fra land medfører en markant forhøjet produktion og mængde af planteplankton.

Bestanden af bunddyr og bundfisk er stærkt forarmet på arealer, hvor dybden er større end omkring tre meter.

Overvågningen viser, at biomassen er meget lille og antallet af arter lavt. Kun få meget robuste og kortlivede organismer er i stand til at overleve. Den dårlige tilstand skyldes dels, at de dybe områder med få års mellemrum rammes af kraftigt iltsvind, som opstår, når de store mængder planteplankton synker til bunds og nedbrydes. Dels at en betydelig del af habitatområdet i gennem en længere årrække været genstand for en intensiv skrabning efter Blåmuslinger. Det har udryddet mange langsomt-voksende arter og arter som er afhængige af fast underlag.

Trusler

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det vurderet, at Limfjorden er meget påvirkelig over for effekten af tilførslen af overskud af næringsstoffer. Overvågningsresultater fra både den nationale og regionale overvågning viser, at hele Limfjorden er påvirket af for store tilledninger af næringsstoffer fra land, især af kvælstof. (Limfjordsovervågningen 2005). Det medfører forøget opblomstring af planktonalger, hvilket nedsætter vandets klarhed og forringer ålegræssets dybdeudbredelse, samt forøger risikoen for iltsvind ved bunden. Bundfaunaens sammensætning påvirkes ligeledes af eutrofieringen. Det vurderes i VRD-basisanalyse II, at der er behov for en yderligere indsats for at nedbringe tilførslen af kvælstof og fosfor fra land. Effekten af Vandmiljøplan I+II+III ikke er tilstrækkelig til at få reduceret tilførslen af næringsstoffer til det niveau, som er nødvendig for at opnå en god tilstand, jævnfør Recipientkvalitetsplan 1985 – 1996.

Overvågning udført af Danmarksfiskeriundersøgelser i forbindelse med NOVANA (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2004) viser, at skrabning efter Blåmuslinger, specielt i vand på dybder indtil 3 m i naturtype 1160 og 1170 har flere kraftige konsekvenser. Dels er der den umiddelbare konsekvens, at langt de fleste planter og dyr opfiskes eller dør. Dels påvirkes dyrelivet generelt, således at små hurtigt voksende arter favoriseres på bekostning af langsomt voksende arter. Der er endvidere en vedvarende effekt, da skaller og sten varigt fjernes fra bunden. Herved mister makroalger og dyr knyttet til fast substrat deres habitat. Endelig er skrabning efter blåmusling og østers, såvel i habitatområdet som uden for habitatområdet - medvirkende til at gøre vandet mere uklart i habitatområdet, og dermed forringe vilkårene for ålegræs og anden bundlevende vegetation. Omkring halvdelen af Limfjordens bundareal er udlagt til skrabning af Fødevarerministeriet. Her har skrabningen medvirket til at formindske bestanden af blåmuslinger med omkring 80 % fra omkring 700.000 ton i første halvdel af 1990'erne til omkring 150.000 ton i 2006. Herved er muslingernes evne til at filtrere vandet blevet reduceret tilsvarende.

Miljøfarlige stoffer. Naturtypen ”1160. Større lavvandede bugter og vige” og ”1110. Ikke eksponerede sandbanker på lavt vand med eller uden undervandsvegetation” er truet af miljøfarlige stoffer, især afgivelse af organisk tin fra skibenes bundmaling. Overvågning viser, at en del af hunnerne af strandsnegl, som anvendes som indikatororganisme, har udviklet hanlige karaktertræk (imposex), som følge af organisk tin.

Invasive arter

I habitatområdet er der registreret følgende invasive arter:

Amerikansk Knivmusling (*Ensis americanus*). Den kom til Tyske Bugt omkring 1979 med skibes ballastvand, og er nu også udbredt omkring de vestlige dele af Danmark. Det vurderes, at den ikke fortrænger andre arter, idet den lever nedgravet på blød bund, som er en hyppigt forekommende bundtype i Limfjorden.

Ålens Svømmeblæreorm (*Anguillicola cassus*). Ormene observeres i en betydelig andel af ålene. Ålens Svømmeblæreorm er medvirkende til den kraftige tilbagegang i bestanden af europæisk ål. Ormen er en parasit som kom fra Stillehavsområdet og blev introduceret til vores region formentlig via akvakultur i omkring 1979. Svømmeblæreormene optager helt eller delvist pladsen i ålenes svømmeblærer. Dermed mister svømmeblæren evnen til at give opdrift. Det er med til at forhindre ålene i at svømme tilbage deres gydeområde i Sargassohavet.

Sargassotang (*Sargassum muticum*). Er observeret drivende og fastvokset mange steder i habitatområdet, blandt andet omkring Livø og ved Rønbjerg. Sargassotang er asiatisk, og blev utilsigtet fragtet til Europa ved import af stillehavsosters. Den blev observeret første gang i Limfjorden i 1983, og har siden spredt sig meget. NOVANA-overvågningen viser, at den fra 2003 er den mest dominerende tangplante i Limfjorden. Den er sandsynligvis med til at fortrænge de oprindelige arter fra voksestederne på stenet bund i naturtype 1160. Det gælder blandt andet sukkertang, der tidligere var almindelig, men nu næsten er ikke observeres. Truslen forværres af, at arealet med stenet bund er mindsket markant som følge af muslingeskrapning og stenfiskeri.

Tøffelsnegl (*Crepidula fornicata*) er udbredt specielt i Naturtype 1160 og lever af at filtrere planteplankton. Den er derfor konkurrent til andre filtrerende arter, for eks. Blåmusling. Tøffelsnegl kommer oprindelig fra det østlige Nordamerika og blev indført til Europa i slutningen af 1800-tallet sammen med nogle østers. Siden har den spredt sig op til Danmark, hvor den dukkede op i 1930'erne.

Stillehavsosters (*Crassostrea gigas*) har de senere år spredt sig i den vestlige del af Limfjorden og antallet af fund er steget markant. Der er således registreret Stillehavsosters i habitatområde 29, Dråby Vig. Opbygningen af en bestand af Stillehavsosters kan udgøre en væsentlig trussel mod den biologiske balance i kystområder, især naturtype 1110 og 1160. I hollandske kystområder har bestanden af denne østersart lokalt opbygget revlignende strukturer, der markant ændrer økosystemet. Da Stillehavsosters er meget hurtigt voksende (100 mm første år) og danner sammenvoksede strukturer, kan den hurtigt udkonkurrere andre muslingearter på lavt vand. Således kan Stillehavsostersen være et væsentligt problem for den nye store bestand af Europæiske Østers (*Ostrea edulis*) i Limfjorden, såvel som for Blåmuslingen. For fugle, der lever af blåmuslinger, vil dannelsen af banker af Stillehavsosters hvor der tidligere var Blåmuslinger betyde en markant nedgang i tilgængeligt føde.

Japansk Gracilaria Tang (*Gracilaria vermiculophylla*) blev første gang observeret i Nibe og Gjøll bredninger i 2005. Sidste år bredte den sig massivt de to steder, og nu frygtes det, at den breder sig til store dele af Limfjorden. Gracilaria-tangen er en højst uønsket gæst, fordi den klumper sig sammen i store, tykke måtter. Herved skygger den for ålegræsset og dels lukker den ilten ude, så ålegræsset og bunddyrene kvæles.

Naturtype	Areal ha	Areal %	Arter
1160	26.101	73,7	<i>Sargassum muticum</i>
1160	26.101	73,7	<i>Crepidula fornicata</i> (Tøffelsnegl)

Tabel B.4.1 Naturtyper, der er truet af invasive arter, areal der kan være truet, samt invasive arter. Habitatområdet indgår i det opgjorte areal.

Resume af VRD-basisanalyse.

Basisanalyse II er foretaget for Limfjorden som et samlet farvand. Der er således ikke foretaget en selvstændig analyse for de enkelte habitatområder. For fjorden som helhed konkluderes følgende:

Det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 på grund af tilførslen af næringsstoffer fra land.

Det er muligt, at gældende regionplanmål ikke nås, som følge af tilførsel af miljøfarlige stoffer fra land, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.

Det vurderes, at det er muligt at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 som følge af udvaskning af miljøfarlige stoffer fra skibenes bundmaling. Der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.

Det vurderes, at det allerede er klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplanmål ikke kan nås i områder påvirket af muslingeskrabning.

Det vurderes, at det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015, som følge af øvrigt fiskeri. Yderligere karakterisering og / eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger

Modsat rettede interesser

Der er ikke afdækket modsat rettede interesser mellem forskellige naturtyper eller arter.

B.4. Søer

I habitatområde 29 er der ingen større søer. Der findes dog enkelte små strandsøer, der vurderes at være naturtype 1150 (kystlaguner og strandsøer). Disse er dog ikke kortlagt.

B.5. Arter

B.5.1 Spættet Sæl (Phoca vitulina)

Artskode: 1365

Forekomsterne i Nordjylland tilhører to bestande dels den i Limfjorden og del den i det nordlige Kattegat. Bestanden i Løgstør og Nibe Bredning er således forbundet med den store delbestand i den vestlige del af Limfjorden. Bestanden omkring Læsø er forbundet med den store delbestand omkring Anholt, Hesselø og svenske kysten.

Udviklingen i de senere år fremgår af tabellen herunder.

Årstal	Limfjorden	Kattegat nord	Danmark, total
2000	1.800	3.800	11.500
2003	1.600	4.400	9.200
2004	1.690	3.370	9.000

Bestands udvikling efter Jepsen (2005).

Habitatområde nr. 29 (Dråby Vig)

Bestand:

Arten raster måske på sydspidsen af Buksør Odde, men der er ikke nogen faste dagrasteplasser inden for området. Spættet Sæl anvender uden tvivl Dråby Vig til fouragering, og der er kun ca. 6 km i direkte linie til en af artens faste rasteplasser på Ejerslev Røn.

Foreløbig trusselvurdering:

Forstyrrelse af arten på rasteplasserne i yngletiden juni/juli er formentlig den største trussel. Forstyrrelser af sæler under fouragering er formentlig uden betydning for arten.

Potentielt levested:

Alle de dele af habitatområdet, der udgøres af Limfjorden, er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre op til ca. 1400 ha.

Referencer

Heide-Jørgensen, M. P. & Teilmann, J., 1999. **Sæler 1998**. Østersøen, Kattegat og Limfjorden. - Arbejdsrapport fra Danmarks Miljøundersøgelser nr. 105.

Heide-Jørgensen, M. P. & Teilmann, J., 2001. **Sæler i Østersøen, Kattegat og Limfjorden 2000**. – pp xxx, in: Laursen, K. (red): Overvågning af fugle, sæler og planter 1999-2000, med resultater fra feltstationerne. Faglig rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser nr. 350.

Jepsen, P. U., 2005. **Forvaltningsplan for spættet sæl (*Phoca vitulina*) og gråsæl (*Halichoerus grypus*) i Danmark.** - Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Linnet, A, in litt. 2006. **Sæltællinger i Limfjorden 1997-2005 samt Læsø 2002.**

Nordjysk Ornitologisk Kartotek 1995. **Fugle og dyr i Nordjylland 1994.** - Foreningen fugle og dyr i Nordjylland.

Nordjysk Ornitologisk Kartotek 1997. **Fugle og dyr i Nordjylland 1996.** - Foreningen fugle og dyr i Nordjylland.

Nordjysk Ornitologisk Kartotek 2002. **Fugle og dyr i Nordjylland 2001.** - Foreningen fugle og dyr i Nordjylland.

Nordjysk Ornitologisk Kartotek 2005. **Fugle og dyr i Nordjylland 2004.** - Foreningen fugle og dyr i Nordjylland.

Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside, februar 2007.

http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/Pattedyr/Saeler/Spaettet_sael.htm

DOFbasen, www.dofbasen.dk Dansk Ornitologisk Forening, besøgt 8/3 2007.

B.5.2 Stavsild (Alosa fallax Lacepede, 1803)

Stavsild (*Alosa fallax* Lacepede, 1803)

Stavsilden findes både i fersk- og saltvand. Gyldning finder sted i ferskvand.

Den nuværende status for stavsilden i Danmark er ukendt (Søgaard *et al.* 2003). Den mangelfulde status skyldes mangel på systematiske kvantitative og kvalitative undersøgelser.

Der har kun været få registreringer af stavsilden i Region Nordjylland. Status for arten i Region Nordjylland må betragtes som ukendt eller muligvis ugunstig (Phil *et al.* 2000).

Stavsilden er anført som særligt opmærksomhedskrævende på Miljøministeriets rødliste over dyrearter i tilbagegang og arter, som Danmark i international sammenhæng har et særligt ansvar overfor (Stolze & Phil 1998). Den er ligeledes omfattet af EF's habitatdirektiv, over arter der tillægges særlig betydning indenfor det europæiske fællesskab.

Gunstig bevaringsstatus er vurderet i henhold til Søndergaard *et al.* 2005.

Som forudsætning for at opnå større bestande af stavsild vil der skulle gennemføres vandløbsforbedringer med henblik på at forbedre gyde- og vandringsmulighederne, herunder at fjerne spærringer. Desuden skal vandkvaliteten på egnede gydestrækninger opfylde kravene som gyde- og opvækstområde for laksefisk (Søgaard *et al.* 2003).

Habitatområde 29

Bestand:

Miljøcenteret har ikke kendskab til evt. forekomster i området ved Dråby Vig.

Foreløbig trusselsvurdering:

De væsentligste trusler mod stavsilden vurderes generelt at være: Fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænedes arealer samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Kendskabet til stavsildens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod stavsilden i habitatområde 29 lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

Potentielle levesteder:

Stavsilden vurderes at kunne gyde i tilløb til Limfjorden. Dråby Vig vurderes sammen med resten af Limfjorden at kunne fungere som opvækstområde for stavsildens yngel. I øvrigt vurderes Limfjorden kun at fungere som migrationsrute for de adulte fisk på gydevandring. I alt vurderes det samlede potentielle levested at udgøre ca. 1.300 ha.

Referencer:

Moelund, B. 2003. Fisk i Skals Å systemet 2001-2002. Rapport fra Viborg Amt.

Olsen, K. 2002. Fiskerikontrollen i Randers. Personlig kommentar.

Otterstrøm, C.V. 1917. Fisk II. Blødfinnekisk. Danmarks Fauna.

Phil, S., Ejrnæs, R., Søndergaard, B., Aude, E., Nilesen, K.E., Dahl, K. & Laursen 2000. Naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet. Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. Danmarks Miljøundersøgelser, 219 pp, faglig rapport fra DMU, nr. 322.

Stolze, M. & Phil, S. 1998. Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2005: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. 3. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>

B.5.3 Odder (*Lutra lutra*)

Odder blev overvåget i det landsdækkende NOVANA-overvågningsprogram i 2004. For Nordjyllands Amt var der tale om en klar fremgang, da odderen blev fundet i alle eftersøgte vandløbssystemer i amtet. Odderen blev registreret på 136 ud af 150 stationer, hvilket svarer til en fremgang fra 38 % positive stationer til 90 % positive stationer.

Odderovervågninger er afrapporteret til DMU og kan ses på:

http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR582.pdf

Odderens foretrukne levesteder er pilekrat, samt elle- og askesumpe (91E0) langs de vandløb (3260), hvor arten finder hovedparten af sin føde. Odderen opholder sig ligeledes langs med vores kyster, og selvom det først og fremmest er i vandløbene, at Odderen etablerer territorier og opfostrer sine unger, er der flere eksempler på yngelokaliteter i mole- og havneanlæg langs kysten. Lavvandede kyst- og fjordområder fungerer ligeledes som en slags refugium for Odderen i kolde vintre med isdækkede vandløb, hvor odderen så kan fiske fra våger i isen.

Spor efter Odder, enten i form af markeringer, spor eller oddergrave er fundet i alle de områder Odderen er udpeget for.

Det vurderes at Odderen er vidt udbredt i Nordjylland. Natura 2000 områder, hvor der er et udbredt system af vandløb og/eller søer med væsentlige forekomster af de primære levesteder for Odder, foreslås derfor opgraderet som levested for Odderen, således at Odderen her medtages i udpegningsgrundlaget. Det gælder for habitatområde nr. 18 og 216.

Trusler:

Trafikdrab af odder udgør en stor trussel alle steder, hvor vandløbene krydses af veje. Problematikken opstår dels fordi Odderen ikke har fysisk mulighed for at passere under vejen på grund af f.eks. for lille rør-diameter, høj vandstand eller opstemninger. En anden mulighed er, at odderen har til vane at søge op på brinkerne for at markere sit territorium netop på markante steder langs vandløbene (vejbroyer, tilløb, sandbrinker mm). Afhjælpning af dette kan ske ved afværgeforanstaltninger såsom faunapassager under vejbroen og ved udlægning af sandbanker, som giver Odderen en markeringsmulighed i umiddelbar tilknytning til brinken. En udarbejdelse af såkaldte sorte pletter i forhold til indrapporterede trafikdrab af Odder er en anden mulighed i mht. prioritering af, hvor man bør sætte ind med afværgeforanstaltninger.

Rusefiskeri med ruser har tidligere udgjort en stor trussel mod odder, problemet vurderes dog at være mindsket med den lovmæssige indgriben med krav om brug af stopriste i ruser.

Udpegningsgrundlag:

Odderen er på udpegningsgrundlaget i følgende habitatområder: 4, 5, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 177, 217 og 222. Der opfordres til at Odderen medtages på udpegningsgrundlaget i habitatområde nr. 18 og 216.

B.7. Fugle

Natura 2000-området omfatter EF-fuglebeskyttelsesområde F26. Området omfatter store arealer med strandsøer og strandenge, hvoraf en del er ubrugte og derfor under tilgroning med bl.a. Tagrør. Området omfatter desuden kystnære dele af Limfjorden i Dråby Vig. Området er udpeget på baggrund af nationalt såvel som internationalt truede fuglearter.

I det følgende gennemgås de enkelte arter i udpegningsgrundlaget.

Lysbuget Knortegås:

Bestand:

Arten græsser på strandengene ved Dråby Vig, men området er ret dårligt undersøgt i nyere tid, og der foreligger meget ringe dokumentation for forekomsten. Jf. (11) angiver DMU, at største antal fugle er 430 i perioden 1998-2003.

Foreløbig trusselvurdering:

Eutrofiering af Limfjorden og muslingefiskeri m.v., der kan begrænse udbredelsen af ålegræs, er til ugunst for artens efterårsfouragering på denne plante.

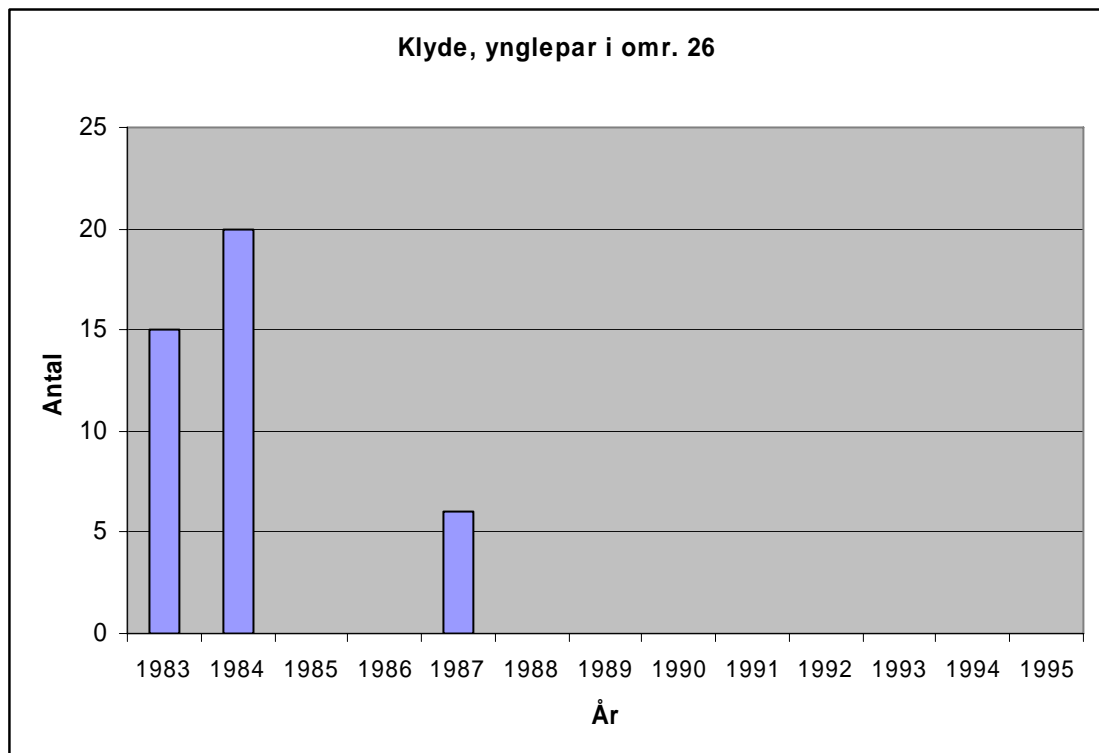
Potentielt levested

. Der er medtaget strandenge og kystnære, lavvandede dele af Limfjorden hvor der potentielt kan vokse ålegræs. I alt vurderes det samlede potentielle levested at udgøre op til ca. 630 ha.

Klyde:

Bestand:

Den lokale ynglebestand er dårligt undersøgt, og det er ikke lykkedes at finde nyere opgørelser af antallet af Klyde fra området. I starten af 80'erne var der op til 20 ynglepar i området, men arten yngler formentlig ikke mere på stedet.

Foreløbig trusselvurdering:

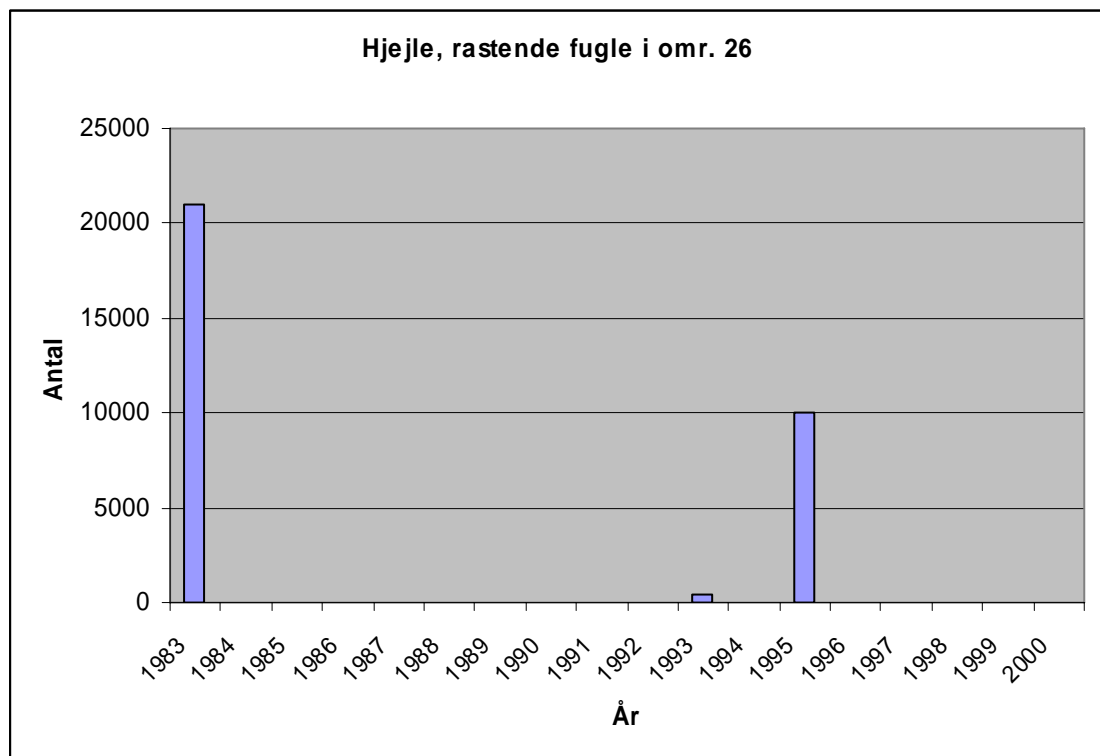
Arten er meget afhængig af en stabil høj forårsvandstand og afgræssede engarealer på ynglepladsen. Lokalt er der problemer med for lidt afgræsning (tilgroning med tagrør).

Potentielt levested:

Der er medtaget alle fugtige, lavtvoksende engarealer i området. Arealet af det potentielle yngleområde vurderes samlet at udgøre ca. 140 ha.

Hjejle:**Bestand:**

Antallet af rastende fugle i området er nu tilsyneladende noget lavere end i 80'erne, men området er ret dårligt undersøgt, og der kan meget vel periodisk raste mange hjejler på stedet.

Foreløbig trusselvurdering:

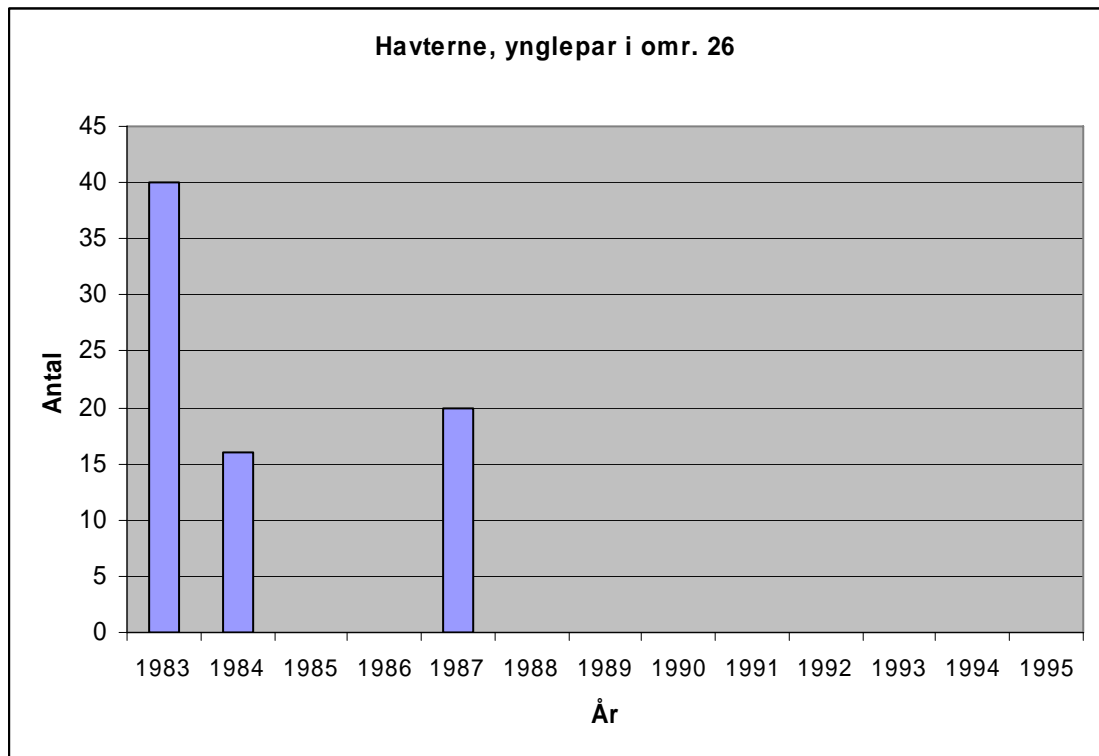
Arten har brug for uforstyrrede dagrasteads og natlige fourageringsplads i form af store lavtvoksende (græs)marker, enge og vadeblader. Der er umiddelbart en del af disse arealer i området, og der ses ikke at være trusler mod bestanden.

Potentielt levested:

Der er medtaget afgræssede, våde og tørre enge og lavvandede strandsøer, der potentiel i perioder kan have bare mudderflader. Arealet af de potentielle rasteområder vurderes at udgøre ca. 370 ha.

Havterne:**Bestand:**

Der er få optællinger af Havterne fra område F26, og der er ikke fundet nyere tal for antallet af ynglepar. Der skulle have været 40 ynglepar tilbage i 1983 og 20par i 1987. Det er næppe sandsynligt, at der stadig er ynglepar i området. Arten skal overvåges i 2006 i NOVANA, og området vil her blive gennemgået for at få en opdateret status.

Foreløbig trusselsvurdering:

Arten yngler ofte socialt på jorden på små, lavtliggende øer (evt. tuer) og er derfor meget sårbar over for svingende vandstand, tilgroning, udtørring, forstyrrelser og prædation fra især ræve. Især udtørring og prædation kan være problematiske lokalt.

Potentielt levested:

Der er medtaget alle åbne vandflader (fouragering), strandsøer og lavtvoksende enge (redeplads). Arealet af det potentielle yngleområde vurderes samlet at udgøre ca. 1600 ha.

Konklusion af truslerne mod fuglene

Den største trussel mod fuglene på udpegningsrundlaget er formentlig at området efterhånden bliver afgræsses mindre, hvorved strandenge gror til i bl.a. Tagrør. Dermed forsvinder de lavtvoksende/afgræssede arealer, som er grundlaget for forekomsten af ynglende Klyder og Havterne og fouragerende knortegæs og rastende Hjejler.

Forsvundne og indvandrede fuglearter

Havterne og Klyde er formentlig forsvundet som ynglefugle fra området.